

SZAKDOLGOZAT

Juhász Veronika

2022

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Károly Róbert Campus

Megtakarítási szokások vizsgálata házánkban

Konzulens

Dr. Dedák István

főiskolai tanár

Készítette

Juhász Veronika

pénzügy és számvitel szak

adóigazgatás szakirány

nappali tagozat

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	5
2. A megtakarítások elméleti háttere	7
2.1 A megtakarítás fogalma és jellemzői.....	8
2.2 Miért jó megtakarítani?.....	9
2.3 A megtakarítások és a befektetések közötti összefüggés, öngondoskodás.....	10
3. Megtakarítási formák hazánkban, a megtakarítások szerkezetének alakulása	12
3.1 Hitelintézetek által nyújtott megtakarítási lehetőségek	13
3.2 Egyéb megtakarítási lehetőségek.....	16
4. Az infláció és annak megtakarításokra gyakorolt hatása.....	20
5. A megtakarítások makrogazdasági következményei	27
5.1 A beruházások, a megtakarítások és a gazdasági növekedés kapcsolata.....	27
5.2 A megtakarítások szerepe az államadósság és a költségvetési deficit finanszírozásában	29
6. Hazai megtakarítási magatartás értékelése és a megtakarítási szokások összehasonlítása nemzetközi viszonylatban	32
6.1 Megtakarítási hajlandóság Magyarországon.....	35
7. Anyag és módszertan.....	36
8. A kérdőív feldolgozása – A magyar lakosság megtakarítással kapcsolatos attitűdjeinek vizsgálata	37
8.1 Leíró statisztika alkalmazása a válaszadók jellemzésére vonatkoztatva	37
8.2. A hipotézisvizsgálat eredményének összefoglalása	46
9. Következtetések, javaslatok.....	51
10. Összefoglalás	53
11. Irodalomjegyzék	54
Szakirodalmak	54
Kiadványok, cikkek	55

Ábrajegyzék	58
Táblázatjegyzék	59
Mellékletek listája.....	60
Mellékletek	61

1. Bevezetés

„A legegledettebb ember az, aki egyszerre tud költekezni és takarékoskodni, hiszen így kettős az öröme.”

Samuel Johnson

Samuel Johnson szerint az az ember elégedett, aki a rendelkezésre álló jövedelméből a költekezésen kívül félre is tud tenni, vagyis tud takarékoskodni valamilyen későbbi célra. Mindig is foglalkoztatott, hogy az emberek a havi bevételükből az általános költségeken túl, hogyan, milyen módon oldják meg a takarékoság kérdését. Felvetődött bennem, hogy tudnak-e félre tenni, befektetni? Egyáltalán ismerik-e, hogy milyen megtakarítási lehetőségek vannak?

Szakdolgozatom célja, hogy az előbb említett kérdésekre választ adjak, illetve, hogy megismertessem másokkal is a hazai megtakarítási lehetőségeket, valamint az egyes lehetőségek sajátosságait és javaslataimmal elősegítsem a pozitív irányba való elmozdulást.

Dolgozatomban a hazai lakossági megtakarítási szokásokat, illetve azok lehetőségeit mutatom be. Azért választottam ezt a témát, mert a Covid19 világiárvány és a háború miatt kialakult gazdasági válság rámutatott a megtakarítások fontosságára. Általánosan elmondható, hogy az elmúlt két-három évben sajnos sokan nehéz helyzetbe kerültek amiatt, hogy nem volt elegendő megtakarított tőkéjük, így nem tudtak jól reagálni a különböző váratlan helyzetekre, mint például a munkahelyük elvesztésére vagy az árak emelkedésére.

Dolgozatom teljeskörűbb megírásához készítettem egy kérdőívet, mely segítségével kielemeztem a válaszadók megtakarítási szokásait és az arra való hajlandóságukat. Kutatásomban ismertetem a megtakarítások fontosságát is. Fontosnak tartom, hogy az Európai Unió egy másik országának megtakarítási szokásait összehasonlítsam Magyarországéval, így egy átfogó képet próbálok adni a jelenlegi megtakarítási szokásokról.

Kutatásommal a következő hipotézisekre kerestem a visszaigazolást:

1. Azok az emberek, akik magas jövedelemmel rendelkeznek, többet takarítanak meg.
2. A megtakarítási hajlandóság függ az életkortól.
3. A Covid 19 világiárvány és a háború befolyásolták a válaszadók megtakarítási szokásait.

Kutatásomban vizsgálom, hogy a kitöltők közül ki és milyen megtakarítási formát tart fontosnak, valamint hasznosnak és ezt milyen mértékben tudja megvalósítani anyagi helyzetéhez képest. Úgy gondolom, hogy a pénzügyi szakembereknek többször, megfelelő tájékoztatást kellene nyújtaniuk az embereknek, fel kellene hívni a figyelmet, hogy mennyire fontos a megtakarítás, milyen lehetőségeket lehet igénybe venni, illetve azoknak milyen költségei és hozamai vannak. Fontos, hogy az emberek a már meglévő pénzügyi ismereteiket a lehető leghatékonyabban tudják használni a mindennapi életük során.

2. A megtakarítások elméleti háttere

Adam Smith, a klasszikus közgazdaságtan egyik kiemelkedő alakja, az 1776-ban megjelent „A nemzetek gazdasága” című művében fogalmazta meg, hogy az egyén képes megtakarítással növelni az egyéni és a társadalmi vagyont is. Takarékoság, megtakarítás nélkül nem lehet vagyont felhalmozni. (BEKKER 2002)

A megtakarításoknak széles elméleti háttere van, akár egyéni oldalról, akár makroszinten vizsgálva. Számtalan kutatás foglalkozik a megtakarításokra vonatkozó motivációkkal. Hasonlóság köztük az, hogy a motivációk között legtöbbször valamilyen cél elérése, valamilyen nagy értékű tárgy miatti előtakarékoskodás, illetve az anyagi biztonság megteremtése áll. Azonban a megtakarításhoz való viszony mindenkinél eltérő lehet, attitűdök kérdése, hiszen a fent említett célokat más eszközökkel is el lehet érni: köthetünk biztosításokat a bizonytalanság csökkentése érdekében és vásárolhatunk hitelre is nagyobb értékű tárgyakat. (PANDURICS és SZALAI 2017)

A megtakarítás több definíció szerint is megjelenhet a statisztikában. Nyilvánvaló, hogy a háztartások a rendelkezésre álló jövedelmüket két fő célra fordítják: a fogyasztásra és a megtakarításra. A megtakarítási ráta mikroszinten adott időszaki megtakarításoknak a rendelkezésre álló jövedelmekhez viszonyított arányát, míg makroszinten a GDP-hez való arányát mutatja. „Állományi (stock) szemléletben a teljes megtakarítás az ún. nettó pénzügyi megtakarításokat (azaz a háztartások pénzügyi eszközökben felhalmozott nettó követeléseit), valamint a felhalmozások összegét jelenti. A nettó pénzügyi megtakarítás a bruttó pénzügyi megtakarítások és a hitelek különbsége (ezeket Magyarországon az MNB S14-es statisztikai méri). A felhalmozások sokfélék lehetnek, a háztartási szektor esetében azonban Magyarországon leginkább ingatlanvagyon jelentenek.” (PANDURICS és SZALAI 2017)

A fent leírtak alapján a bevételek el nem költött részével egyenlők a megtakarítások. Ez az állítás azonban ütközik a Say-dogmával (Say, 1803), a közgazdaságtan egyik alapvető kijelentésével. A Say-dogma szerint a gazdaságban az áruk (a munkaerő is) keresletének és kínálatának egyenlőnek kell lennie, mivel a javak előállítói pénzt, jövedelmet szereznek azok eladása révén, melyből más javakat vásárolnak. A dogma két feltételt tartalmaz:

1. Az embereknek a teljes jövedelmüket el kell költeniük vagy javakat kell belőle vásárolniuk, esetleg át kell ruházniuk másra, például egy bankra, ami azt a pénzt hitelezésen keresztül költi el.

2. „Minden jószág árának egyensúlyba kell jutnia – ez a kereslet és a kínálat egyensúlyának alapvető feltétele.” (PANDURICS és SZALAI 2017)

Ha megtakarítják a jövedelmet, akkor az kiegészíti a Say-dogmában leírt folyamatot. Egyrészt időben módosul a megtakarítók kereslete az áruk és szolgáltatások iránt (halasztott kereslet), másrészt megváltozik a keresletet igénylő személye. Nem a megtakarítók vásárolnak, hanem a hitelezettek, bankok vagy más intézmények közvetítésével. „A kereslet szereplőinek és időhorizontjának rugalmassá tétele az árak alakulására is hatással van, a megtakarításokkal kapcsolatos közgazdasági gondolkodás főként a Say-dogma első feltételéhez kapcsolódik.” (PANDURICS és SZALAI 2017)

Az, hogy a háztartások mennyit költenek fogyasztásra és mennyit tesznek félre megtakarításra, mikroökonómiai szempontból fontos, hiszen a fogyasztók egyéni viselkedésére irányul, a válasz pedig makroökonómiai szempontból fontos, mivel a háztartások hosszú és rövidtávú döntései éppúgy befolyásolják a gazdaság működését. Azt érdemes vizsgálni, hogy egy hosszútávon gondolkodó háztartás mennyit költ el fogyasztásra és mennyit takarít meg a jövedelméből (MANKIW 2005). Az egyének megtakarításaitól függ egy ország gazdasága, de az állam a gazdaságpolitikán keresztül képes befolyásolni a gazdasági életet. (HORVÁTHNÉ et al. 2013)

2.1 A megtakarítás fogalma és jellemzői

A megtakarítás a jövedelemnek a fogyasztásra el nem költött része. Ez azt jelenti, hogy a rendelkezésre álló jövedelmünknek egy részét nem elköltyük, hanem félretesszük a későbbi kiadásainkra. (DEDÁK 2010)

A megtakarítás makroökonómiai képlete: $S = Y - C$

ahol

S = megtakarítás

Y = jövedelem

C = fogyasztás

Sokszor képesek vagyunk összekeverni a megtakarítást a spórolással, pedig nagy különbség van a kettő között. A spórolás azt jelenti, hogy két hasonló termék közül az olcsóbbat vásároljuk meg, míg a megtakarítás egy adott időszakban felhalmozott pénzből keletkezik.

Így lemondunk a jövedelmünk egy részének elköltéséről azért, hogy például egy későbbi célunkat elérjük, vagy, hogy megteremthessük az anyagi biztonságunkat.

2.2 Miért jó megtakarítani?

A történelemben már többször beigazolódott az a tény, hogy megtakarítani kell, hiszen anélkül már szinte lehetetlen boldogulni az életben, mivel bármikor adódhat egy előre nem látott élethelyzet, amit csak anyagiakkal, pénzzel tudunk megoldani. Amikor valakinek átlagos fizetése van, megfelelő vagy épp magas havi jövedelemmel rendelkezik, sajnos sokszor beleesik abba a hibába, hogy úgy tekint jövedelmére, mintha az örökké fennmaradna. Ilyenkor, ha beköszönt egy válság, egy betegség vagy elveszítjük a munkahelyünket, mely jelentős kiadásokat okoz számunkra, sok keserűség elé nézhetünk.

Tehát szükséges megtakarítanunk, még abban az esetben is, ha nincs a közeljövőben nagy összeget igénylő, megvalósítandó célunk. Érdemes úgy tervezni, hogy rendszeresen, például havonta félre tudjunk tenni egy fix összeget. (<https://bankmonitor.hu/cikk/miert-erdemes-megtakaritani/>)

Jól jöhet a megtakarítás az alábbi esetekben:

- Felnőtté váláskor: Olyan helyzetek adódhatnak, amikor jól jöhet a félretett pénz. Lehet ez egy esküvő megszervezése, egy nagyobb utazás, autóvásárlás, vagy akár egy vállalkozás beindítása miatt is.
- Családalapításkor: Bármikor jól jöhet a megtakarítás, legyen szó lakásvásárlásról, felújításról vagy gyermekvállalásról. Nem melléleg hiteligényléskor is pozitív tényező, ha van az embernek félretett pénze.
- Amikor felnőnek a gyerekek: A saját jövőnkre, a nyugdíjas éveinkre is gondolni kell, a gyermekeink jövőjének támogatása mellett. Idős szüleinkről könnyebben tudunk gondoskodni, jobban tudunk reagálni egyes váratlan egészségügyi kiadásokra, ha rendelkezünk megtakarítással.
- Nyugdíjasként: Érdemes félretenni idősebb korban is, hiszen azon túlmenően, hogy az ember támogathatja gyermekeit és unokáit, takarékoskodhat például egy utazásra is.
- Vállalkozás létrehozásakor: Tapasztalhatjuk, hogy manapság a vállalkozások világában élünk, hiszen szinte minden nap létrejön egy új vállalkozás, mely azért is jó mivel az ember egy plusz lábon tud állni, és a vállalkozása, ha jól működteti, megtakarítást is termelhet számára. (<https://www.otpbank.hu/portal/hu/Megtakaritas>)

2.3 A megtakarítások és a befektetések közötti összefüggés, öngondoskodás

A különféle megtakarítási lehetőségeket és a befektetéseket nem lehet élesen elkülöníteni, azonban egyes termékek közötti különbségek jelentősek lehetnek, így a nyereség vagy a veszteség mértéke is. A különbség a kockázatvállalásban rejlik. Míg az egyes megtakarítási lehetőségek esetében alacsony kockázattal számolhatunk, addig a befektetések választása során magasabb kockázat jelenik meg. A megtakarítás, mint már korábban is írtam, a jövedelemnek a fogyasztási célokra el nem költött része, míg a befektetés egy pénzügyi eszköz – részvény, kötvény, bankbetét -, valamilyen értékálló tárgy, vagy jelentheti akár egy ingatlan megvásárlását is. (<https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/befektetes-megtakaritas/>)

Ahogy fentiekben említettem, a pénzügyi szakemberek munkájának arra is ki kellene terjednie, hogy a befektetési lehetőségekre, illetve azok kockázataira nagyobb hangsúllyal hívják fel a figyelmet, mely nyilván aktiválhatná a befektetési kedvet.

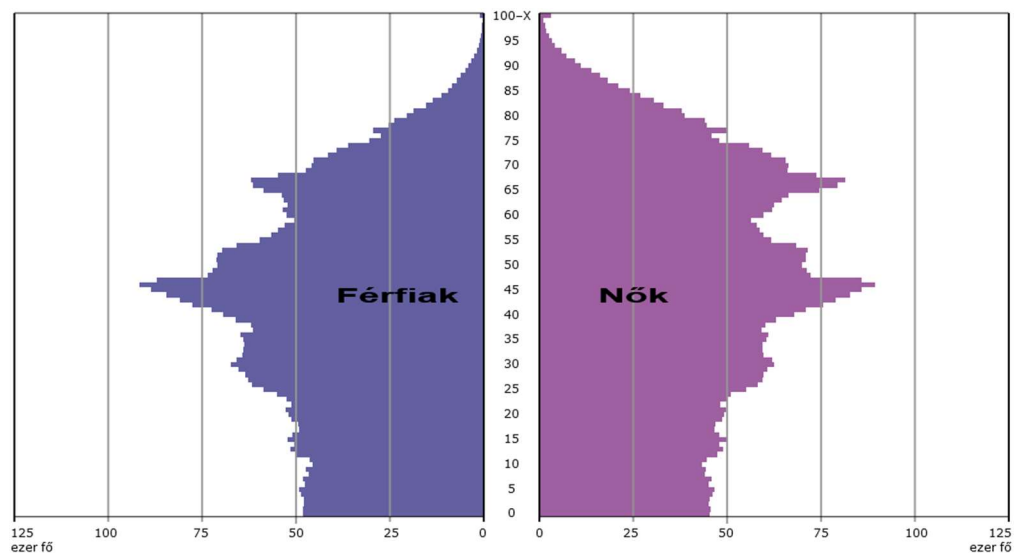
Az öngondoskodás, előtakarékoskodás megoldást jelent a későbbi életünk tudatos kialakítására és az esetleges váratlan helyzetek anyagi kiszolgáltatottságának csökkentésére. Az előtakarékoskodás az emberek időskori pénzügyi biztosításáról való gondoskodását jelenti, hogy megtarthassák a korábbi, megszokott életszínvonalukat. Akiknek van megtakarításuk, könnyebben viselik az anyagi helyzetükben bekövetkező váratlan eseményeket. Napjainkban szerencsére egyre többen felismerik ebben a saját felelősségüket. (GÁL 2010)

A megtakarítások nagysága függ a jövedelmektől és a fiskális politikától is, de ezeken kívül még számos tényező befolyásolja a háztartások, az egyének döntéseit. Többek között ilyen a hozam, a kockázat, a pénzügyi és befektetési szolgáltatás típusa, az igényelhető garancia mértéke és igénybevételének módja (OBA, BEVA), a befektetéshez kapcsolódó költségek, az, hogy melyik befektetési forma illik leginkább az igényekhez, az időtáv, hogy mennyi időre tudja lekötni a pénzét a megtakarító, valamint ide sorolható még az infláció és a gazdasági növekedés is. Ezek alapján érzékelhető, hogy igen hosszú a megtakarításokat befolyásoló tényezők listája és a fenti felsorolás nem is tartalmazza mindet. (BARANYAI et al. 2019)

A KSH adatai alapján, Magyarországon előregedő társadalom figyelhető meg, a fiatalok száma jelentősen kisebb, mint a középkorúaké, így ebből következik, hogy több nyugdíjast kell eltartania a dolgozó rétegnek, mint korábban. Hazánk öregedési indexe 2022-ben 141,1%. „A 65 éves és annál idősebb népesség a 14 éves és annál fiatalabb gyermeknépesség százalékában. Ha nagyobb, mint 100, akkor az időskorú népesség száma meghaladja a gyermekkorú népességét.” (KSH, 2022) Ezt figyelembe véve, az embereknek nem elegendő csak az államra hagyatkozni, fontos, hogy a nyugdíjas éveikre saját forrásaik is képződjenek.

Az 1. ábrán hazánk 2022-es korfája látható, mely pontos képet ad a népesség nemek és életkor szerinti megoszlásáról. Magyarország urna alakú korfával rendelkezik.

1. ábra: Magyarország népességének száma nemek és életkor szerint, 2022. január 1.

Forrás: ww.ksh.hu

Korfa: A korfa a népesség nemenkénti koreloszlását ábrázoló szalagdiagram. Három alaptípusát különböztethetjük meg:

1. Piramis alakú korfa, a növekedő népességek sajátossága, jellemzően a fejlődő országok tartoznak ide;
2. Harang alakú korfa, a stagnáló (öregedő) népesség sajátossága, amelyet az idősebb emberek számának viszonylagos emelkedése jellemez;
3. Urna vagy hagyma alakú korfa, a fogyó (csökkenő), alacsony gyermekszámú népesség jellemzője.

(<https://demografia.hu/hu/letoltes/fogalomtar/pdf/korfa.pdf>)

3. Megtakarítási formák hazánkban, a megtakarítások szerkezetének alakulása

Megtakarításainkhoz érdemes különböző célokat meghatározni. A megtakarítások elsődleges funkciója, hogy megőrizze pénzünk értékét egy későbbi cél elérése érdekében. Talán az a legjobb, ha időtávokban gondolkozunk, és azokhoz rendelünk megtakarítási célokat, illetve megfelelő megtakarítási eszközöket.

- Rövidtávú célok (1-3 év): úgynevezett vésztartalék, egy esetleges váratlan kiadás felmerülése esetén, illetve spórolás például egy nyaralásra, vagy nagyobb értékű eszközre.
- Középtávú célok (5-10 év): lehet ez egy új autó, vagy lakásvásárlás, illetve azzal kapcsolatos felújítás, de ide sorolható akár a családalapítás és az egészségmegőrzés is.
- Hosszútávú célok (15+ év): nyugdíjas évekre való előtakarékoskodás.

Hazánkban számos megtakarítási forma létezik, legyen szó rövid-, közép- vagy hosszútávú megtakarításról. Az 2. ábrán látható, hogy két csoportba soroltam a megtakarítási lehetőségeket: egyik a hitelintézetek által nyújtott megtakarítási lehetőségek, másik az egyéb megtakarítási lehetőségek. (VERES 2018)

2. ábra: Hazai megtakarítási lehetőségek csoportosítása

Forrás: Saját szerkesztés

3.1 Hitelintézetek által nyújtott megtakarítási lehetőségek

Az egyszerű gondolkodású ember azt vallja, hogy odahaza tartja a megspórolt pénzét, mert így tudja biztonságban. Azonban, ha a gondolkodó ember szemléletét nézzük, a lehető legjobb döntést akkor hozza, ha a megtakarított pénzét egy pénzintézetbe viszi és leköti azt. A pénzintézetek egyik profilja, hogy lehetőséget nyújt kamat ellenében pénzmegtakarításra, amiből hozamot termelhetünk. A lekötéseknél a befektető választhat, hogy pénzét fix, vagy változó kamatra köti e le. Ha úgy döntünk, hogy megtakarításainkat pénzintézeteknél helyezzük el, akkor a megtakarított pénzünk után a pénzintézet kamatot fizet, ez lesz a

pénzünk hozama. Számos megtakarítási lehetőség van, melyek közül roppant nehéz választani, emiatt célszerű szakember tanácsát kérni.

Az egyes megtakarítási lehetőségek és főbb jellemzőik:

Bankbetét: A bankbetét egy olyan pénzösszeg, melyet szerződés alapján hitelintézeteknél helyezünk el, és ezért cserébe kamatot kapunk. A szerződés lejártakor, azaz a futamidő végén az eredetileg elhelyezett tőkét kamattal együtt fizeti vissza a hitelintézet. Ez egy rövidtávú és biztonságos befektetési forma. Három fajtáját különböztetjük meg: az elszámolási betétszámlát, az elkülönített betétszámlát és a deviza betétszámlát.

Előnyei:

- biztonságos – alacsony kockázatú
- könnyen hozzá tudunk férni
- egyszerű
- kényelmes

Hátrányai:

- nem alkalmas hosszú távú befektetésnek
- csökkenhet a reálértéke (valódi értéke), ha növekedik az infláció

(ORMOS 2018)

Tartós befektetési számla: Ez egy olyan számlatípus, amellyel a befektetéshez tartozó adók (például kamatadó) mértéke mérsékelhető. Két féle számla nyitható befektetési szerződéssel: egyiken lekötött forintbetétet tudunk elhelyezni, a másikon forint alapú értékpapír típusú befektetéseket tarthatunk. Utóbbi lehet például részvény, kötvény vagy befektetési jegy. Két részre bontható a szerződés időtartama: Az első évet, a számlanyitás évét „felhalmozási” időszaknak nevezzük, amikor a megtakarításokat a számlára befizetjük. Ez az időszak minden esetben a számlanyitás évének utolsó napjáig tart. Következő év január 1-től kezdődik a lekötési időszak, amely 3 vagy 5 naptári év lehet (ha 3, illetve 5 évre kötjük le a pénzünket, és ez idő alatt nem is nyúlunk az összeghez, akkor adókedvezményt kaphatunk). A harmadik lekötési év végén, ha nem hosszabbítjuk meg a szerződésünket, akkor a befektetésen elért kamat, illetve hozam után 10%-os kedvezményes adót kell fizetnünk. Ez az adómérték vonatkozik arra az esetre is, ha a harmadik év után, de az ötödik év vége előtt szakítjuk meg a lekötésünket.

Feltéve, ha az 5 éves lekötési időszak végéig nem nyúlunk a megtakarítási összeghez, akkor mentesülünk a befektetések hozama után fizetendő kamat és árfolyamnyereség-adó alól.
(<https://tudastar.money.hu/fogalom/tbsz/>)

Lakástakarékpénztár: „Az lakástakarékpénztár (home savings and loan associations) a lakás-előtakarékossági szerződés alapján kizárólagosan lakáscélú betétek gyűjtésével és lakáscélú hitelek nyújtásával foglalkozik.” (VÉRTESY 2020) A szerződő arra vállal kötelezettséget, hogy a szerződéskötéskor egyösszegben, vagy előre meghatározott időközönként azonos összegeket a takarékpénztárnál elhelyez, illetve betétként leköt.

A rendszer indulásakor négy szereplő (Fundamenta, OTP, az Otthon és a Lakáskassza) volt jelen a piacon, mára azonban csupán csak két szereplője maradt a szektornak: a Fundamenta és az OTP. A Fundamenta körülbelül 70%-os, míg az OTP pusztán 30%-os piaci részesedéssel rendelkezik.

Előnyei:

- fixek a betétek és a hitelek kamatai
- nem kell kamatadót fizetni az előtakarékosági szerződésekre
- rugalmasan változtatható a futamidő és a megtakarítás összege
- az állam 30%-os támogatást fizet bizonyos megtakarítások után

(VÉRTESY 2020)

Önkéntes nyugdíjpénztár számla (ÖNYP): Az önkéntes nyugdíjpénztár egy állami támogatással rendelkező nyugdíjelőtakarékossági forma, melynek célja a nyugdíjas évek anyagi biztonsága, és az életszínvonal emelése. Minimális tagsági díjjal indítható és egyéni számlákon gyűjthetik a megtakarításaikat a tagok, amelyet a pénztár leginkább magyar részvényekbe és állampapírokba fektet be hozamok elérésének céljából. Az ÖNYP esetében is igényelhető 20%-os adóvisszatérítés a hozamokon felül, így ezzel is gyarapítható a megtakarításunk. Ezt az adókedvezményt a befizetéseink után, a személyi jövedelemadónkból igényelhetjük vissza, melyet a nyugdíjpénztár számlánkon írnak jóvá. Általában a nyugdíjkorhatár elérésekor következik be a megtakarítás lejárat, bár ettől el lehet térni, ha a pénztártag inkább tovább fizeti a megtakarítását és később kéri a kifizetést. A kifizetés igényelhető egy összegben vagy járadékként is.
(<https://nyugdijmaskeppen.hu/onkentes-nyugdijpenztar-onyp/>)

3.2 Egyéb megtakarítási lehetőségek

A pénzintézeteken túl, más lehetőségek is kínálkoznak a befektetni vágyók számára, noha ezek még komolyabb piaci elemzéseket, háttérinformációkat diktálnak. Ha megtakarításainkat nem szeretnénk pénzintézeteknél elhelyezni, akkor is számos lehetőségünk van takarékoskodni. Többek között az állam, a részvénytársaságok és biztosító társaságok is lehetőségeket kínálnak különböző befektetésekre, melyek után például hozamot vagy osztalékot kapunk.

Az egyes megtakarítási lehetőségek és főbb jellemzőik:

Állampapír: Az állampapír egy állam által kibocsátott értékpapír, melynek célja az államháztartás finanszírozása és az államadósság szabályozása. Két típusa létezik az állampapírnak, egyik a kincstárjegy, ami rövid lejáratú, másik az államkötvény, amely lehet közép- vagy hosszú lejáratú. Az állam minden esetben garantálja az állampapírok visszafizetését. (KATONA 2019)

Részvény: Tagsági jogot megtestesítő értékpapír egyik alaptípusa a részvény. Lejárat nélküli értékpapírok, amelyeket tőzsdei piacon lehet eladni vagy megvenni. A részvénytársaság alaptőkéjének (jegyzett tőkéjének) nagyságát a kibocsátott részvények névértékének összege alkotja, és a tulajdonosok osztalékra jogosultak. (KATONA 2019)

A részvényeket részvényfajták alapján csoportosíthatjuk: törzsrészvény, kamatozó részvény, dolgozói részvény, elsőbbségi részvény, visszaváltható részvény. (<https://randomcapital.hu/cikkeink/a-reszveny-es-koetveny-oesszehasonlitasa>)

Kötvény: Lejáratral bíró, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír. A kötvény kibocsátója, azaz az adós, arra kötelezi magát, hogy a kötvényben megjelölt pénzösszeget, illetve annak előre meghatározott kamatát vagy egyéb jutalékait, előre megjelölt időben és módon megfizeti a kötvény jogosultjának, a hitelezőnek. Napjainkban forgalomba hozott kötvényeket szinte már kivétel nélkül dematerializált (fizikai formában nem létező, elektronikusan nyilvántartott értékpapír) formában bocsátják ki. (KATONA 2019)

Kötvényt kibocsáthat az állam, központi költségvetési szerv, helyi önkormányzatok, hitelintézetek és jogi személyiséggel rendelkező gazdálkodó szervezet. A kötvényeket

lejárat szerint kategorizálhatjuk: rövid lejáratú, középlejáratú, hosszú lejáratú.
(<https://randomcapital.hu/cikkek/a-reszveny-es-koetveny-oesszehasonlitasa>)

A következő táblázatban a részvény és a kötvény lényeges tulajdonságait hasonlítottam össze.

1. táblázat: A részvény és a kötvény összehasonlítása

	Részvény	Kötvény
Hozam	osztalékjövedelem + árfolyamnyereség	kamatjövedelem + árfolyamnyereség
Kockázat	likviditási kockázat, árfolyamkockázat	visszafizetési kockázat, árfolyamkockázat
Csoportosítása	részvényfajták szerint	lejárat szerint
Lejárat	nincs	van
Értékpapírhoz kapcsolódó cash flow	a tulajdonos nem tudja, hogy pontosan mennyi osztalékot fog kapni	a tulajdonos pontosan tudja, hogy mikor és mennyit fog neki fizetni a kötvény kibocsátója

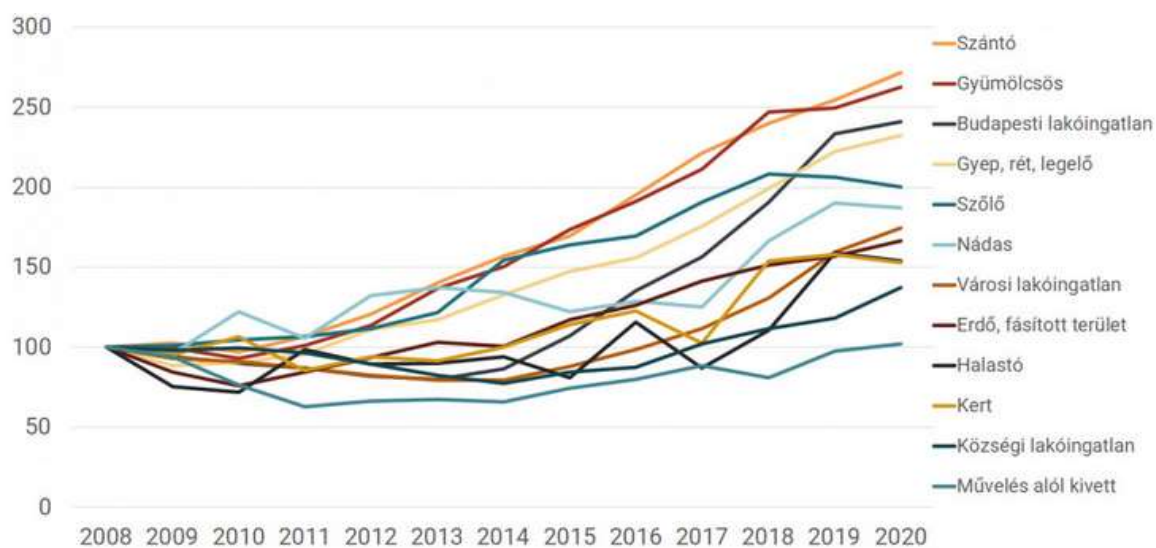
Forrás: Saját szerkesztés a randomcapital.hu alapján

Ingatlan, föld: Ingatlanbefektetés alatt általában lakóingatlan, nyaraló vagy iroda megvásárlását, majd későbbi értékesítését, esetleg bérbeadását értjük, abból a célból, hogy hozamot érjünk el. Azonban van egy másik része is, ami nem más, mint a mezőgazdasági ingatlanok piaca. Az elmúlt években akár az ingatlan, akár a termőföld jó befektetésnek mutatkozott az árváltozás szempontjából, hiszen kimagasló áremelkedés következett be.

A Takarékszövetkezetek, az MNB és a Portfolio 2021-es kutatása alapján, az alábbi ábrán látható, hogy hogyan változtak a termőföldek és ingatlanok árai 2008 és 2020 között. A legjelentősebb változás a szántók esetében történt, ahol több mint 170 százalékkal emelkedtek az árak. Ezt követte a gyümölcsös, amely megközelítőleg 160 százalékkal drágult.

A harmadik hangsúlyos áremelkedést pedig a budapesti lakóingatlanok érték el, körülbelül 140 százalékkal. (<https://www.portfolio.hu/ingatlan/20211211/termofold-vagy-lakas-melyik-a-jobb-befektetes-515552>)

3. ábra: Mezőgazdasági területek és lakóingatlanok árváltozása

Forrás: Takaréék, MNB, Portfolio

Biztosítási termékek: A biztosítások közül az életbiztosítások töltnek be megtakarítási funkciót is. Ennek két nagy csoportja van:

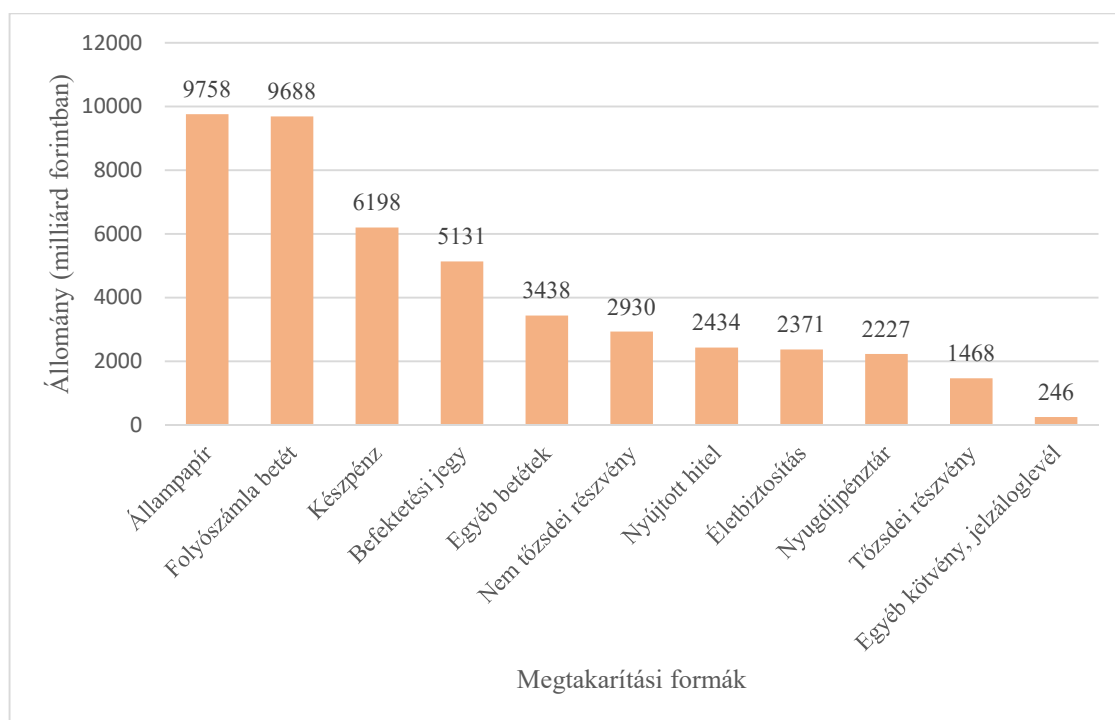
- egyik a kockázati életbiztosítás
- másik az elérési életbiztosítás

A kockázati életbiztosítás azt jelenti, hogy a biztosító kötelezettséget vállal arra, hogy ha a biztosítás tartama alatt meghal a biztosított személy, akkor a szerződésben előre meghatározott kedvezményezett részére egy előre meghatározott összeget fizet ki, ami nem más, mint a biztosítási összeg. Ebben az a kockázat, hogy ha a szerződésben lévő időtartam lejáratakor életben van a biztosított személy, akkor a biztosítás kifizetés nélkül szűnik meg. Az elérési életbiztosítás esetében pedig arra vállal kötelezettséget a biztosító, hogy ha a biztosított személy a szerződött időtartam lejáratát után is él, akkor neki, vagy a szerződésben szereplő kedvezményezett részére kifizeti a biztosítási összeget.

A biztosítóval három szereplő áll kapcsolatban életbiztosítási szerződés esetében. Egyik a szerződő, aki a szerződést megkötí és fizeti a díjakat, másik a biztosított, aki a szerződés biztosítottja, azaz akinek az életével kapcsolatos esemény bekövetkezése esetén fizet a biztosító. A harmadik a kedvezményezett, azaz egy előre megjelölt személy, akinek a biztosító szolgáltat, ha bekövetkezik a biztosítási esemény. (SÁGI és SÓVÁGÓ 2002)

Az alábbi ábrán megfigyelhető, hogy az MNB és a Portfólió felmérése alapján mik voltak a lakosság körében a legfontosabb megtakarítási formák és hogyan alakultak azok állományai 2021 őszén. A legmagasabb állománnyal az állampapírok csoportja rendelkezett, 9758 milliárd forinttal, amit szorosan követtek a folyószámla betétek 9688 milliárd forinttal. A legalacsonyabb, mindössze 246 milliárd forintnyi állománnyal az egyéb kötvények és jelzáloglevelek rendelkeztek. Ez a megtakarítási forma kevésbé volt népszerű a lakosság körében.

4. ábra: A legfontosabb lakossági megtakarítási formák állománya 2021. szeptemberben

Forrás: Saját szerkesztés az MNB és Portfólió adatai alapján

4. Az infláció és annak megtakarításokra gyakorolt hatása

Az infláció az általános árszínvonal tartós emelkedését, azaz a pénz úgynevezett vásárlóértékének csökkenését jelenti. Az árszínvonal növekedésének mértéke alapján három féle inflációt különböztetünk meg: kúszó-, vágató- és hiperinflációt. Az infláció révén csökken a pénz vásárlóereje, melynek hosszú távú és magas mértékű fennállása a pénzstabilitást veszélyezteti. Az infláció ellentéte a defláció, ami azt jelenti, hogy az árakra vagy az általános árszínvonalra csökkentőleg hat a pénzforgalom összehúzódása. A közgazdászok szerint a defláció károsabb jelenség az inflációnál, mert az a kereslet csökkenését és gazdasági recessziót eredményez. (VIGVÁRI 2015)

Kúszó infláció: Akkor beszélünk kúszó inflációról, ha az árak lassan, illetve előre látható módon emelkednek. Ezt meghatározhatjuk egy számjegyű inflációs rátaaként is. Abban az esetben, ha az árak stabilak, azaz nem változnak gyakran, akkor az emberek bíznak a pénzben, mert megtartja az értékét. Nem viszolyognak attól, hogy pénzben rögzítsék a hosszú távú szerződéseik feltételeit, mert biztosak abban, hogy nem következnek majd be nagy változások az egyes termékek relatív áraiban.

Vágató infláció: Évente két-három számjegyű – 20, 100 százalékos – infláció. Viszonylag gyakori jelenségnek számít, főleg a gyenge kormány által vezetett vagy háború által sújtott országokban. Ha hosszú távon fennáll egy gazdaságban a vágató infláció, akkor az súlyos torzulásokat okozhat. A gazdasági szereplők egy külföldi valutához, például a dollárhoz kötik a szerződéseik összegét, így a pénz gyorsan elveszíti az értékét és az emberek csak a minimálisan szükséges pénzmennyiséget tartják likvid formában. Mivel ezek alapján a tőke kiáramlik az országból, a piacok bedőlnek, az emberek pedig felhalmozzák az árukat.

Hiperinfláció: Hiperinflációról beszélünk, amikor egy gazdaságban évente több millió vagy billió százalékkal növekednek az árak. Az amerikai polgárháború idején kialakult hiperinflációt úgy jellemezték, hogy amíg korábban zsebre tett pénzzel mentek el bevásárolni és élelmiszerrel tele kosárral értek haza, addig az infláció fennállásakor a pénzt vitték a kosárban és a zsebükből az élelmiszerrel tértek haza. Vagyis ilyenkor a reál pénzmennyiség lecsökken és a relatív árak elveszítik a szilárdságukat. (SAMUELSON és NORDHAUS 1989)

Ha magas az infláció, akkor az mindenképp a pénzkínálat gyors növekedésével kapcsolódik össze, melynek háttérében általában valamilyen költségvetési krízis áll. A költségvetés alapvetően két módon finanszírozhatja a hiányát: Egyik módszer, hogy a kibocsátott állampapírokat a magánszektor vásárolja meg, viszont ebben az esetben se nem csökken, se nem növekedik a gazdaságban lévő pénzmennyiség, mert amennyivel több pénz kerül a kormányzathoz, annnyival kevesebb lesz a magánszektorban. Másik módszer, hogy az állampapírokat a jegybank vásárolja meg, melyekért saját maga által újonnan teremtett pénzzel fizet. Ebben az esetben már nyilvánvalóan növekedni fog a gazdaságban lévő pénzmennyiség, ami az infláció gyorsulásához, rosszabb esetben a fokozódásához vezet. Abban az esetben, ha a költségvetési hiány vagy az államadósság nagyon megnövekedik, akkor meginog a befektetői bizalom, melynek révén a befektetők, vagy nekik egy részük, nem lesz hajlandó tovább finanszírozni az államháztartást. Ilyenkor az az egyetlen megoldás, ha a kormányzat a központi bankot kéri fel a vásárlásra, ami, mint ahogy fentebb is írtam, a pénzkínálat növekedéséhez, így az inflációhoz vezet. Ebben a témakörben végzett kutatások szerint, minél függetlenebb a jegybank a kormányzattól, annál hatékonyabban képes az árstabilitás közelébe irányítani a gazdaságot. (DEDÁK 2010)

Az infláció káros gazdasági hatásai igen sokrétűek, melyek függnnek magának az inflációnak a nagyságától is. Az infláció egyik legfontosabb terhe többek között, hogy megnöveli a pénztartás költségeit. A gazdasági szereplők készpénzének és folyószámlán lévő pénzének értékét folyamatosan rontja, hiszen a készpénzre nem jár kamat és a folyószámlán lévő pénzre is csak minimális. Ez az erózió annál nagyobb, minél magasabb az inflációs ráta. Ez a veszteség elkerülhető lenne stabil árszint esetén.

„Amint az a XX. század során számos alkalommal beigazolódott, a magas infláció rendszerint társadalmi és politikai instabilitáshoz vezet, mivel az infláció vesztesei úgy érzik, hogy becsapták őket, hiszen a (nem várt) infláció egyfajta adóként mintegy „elemészt” megtakarításaik nagy részét.” (DEDÁK 2010)

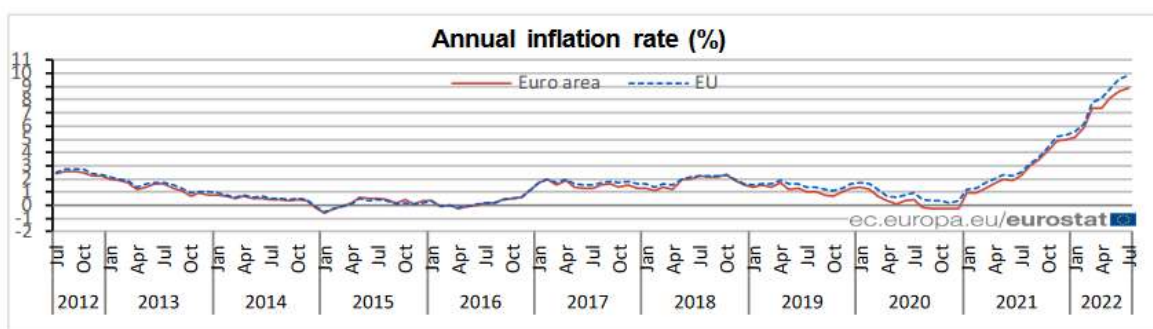
Az infláció káros hatásai a megtakarításokra

A jelenlegi, 30 éve nem tapasztalt magas infláció és a magas energiaárak a megtakarítási szokásokra negatív hatást gyakorolnak. Az MNB adatai szerint a lakossági megtakarításoknak több mint a fele nincs védve az inflációtól.

A 2021-ben és 2022-ben tapasztalt pénzromlás üteme összességében eléri a 15 százalékot, így emiatt az összes lakossági megtakarítás 54 százaléka ez alatt a két év alatt több mint egytizedével kevesebbet érhet, tehát fontos, hogy egyénileg is védekezzünk az inflációval szemben. A hazai lakosság közel 40 ezermilliárd forintot tart olyan megtakarítási formákban, amelyek nincsenek védve az inflációtól, például készpénzben és forintbetétekben, melyek közül az utóbbi is lényegében kamatmentes, de a fix hozamú értékpapírok, a befektetési alapok, a nyugdíjpénztárak és a fix kamatozású hitelek hozamai sem emelkednek az inflációval arányosan. Az orosz-ukrán háború és az Oroszországgal szembeni szankciók miatt inflációs sokk érte Európát. Az MNB 2022, márciusi előrejelzése alapján 7,5-9,8% között alakul az éves fogyasztói árindex. Tavaly a koronavírus okozta bizonytalanságokból kilábaló gazdaság és a növekvő kereslet találkozott egy szűk kínálati oldallal és az ellátási láncokban megjelent gondokkal, ami miatt 5,1 százalékra emelkedett az árindex hazánkban, és megjelent az infláció, amely gyorsabban nőtt, mint amire a jegybankok számítottak. Érdeemes tehát tudatosabban állnunk a befektetéseinkhez és olyan megtakarítási formát választanunk, amivel hozamot is elérhetünk. Ha azt szeretnénk, hogy megmaradjon a pénzünk vásárlóértéke, akkor legalább annyi hozamot kell évente elérnünk, mint amekkora az infláció mértéke. Inflációkövetők például a Prémium Magyar Állampapírok, amelyek kockázatmentesek és reálhozamot biztosítanak. A kockázatos megtakarítási formák közül a részvényekkel érhetőek el a legmagasabb hozamok, azonban ezeknek a befektetési időtávuk 5-10 év, mely időszak alatt veszteségek is keletkezhetnek. (HARSÁNYI 2022)

Az infláció magas mértéke, ahogy fentebb is írtam, negatív hatást gyakorol a megtakarítási szokásokra, hiszen a növekvő árak miatt az emberek felélik az addigi megtakarításaikat. Idejekorán megvásárolják azt, amire szükségük van, mert attól félnek, hogy később magasabb áron tudják beszerezni az adott terméket. 2021-ben a világjárvány hatására elkezdett emelkedni az infláció, amely a 2022 februárjában kirobbanó orosz-ukrán háború miatt még drasztikusabb növekedésnek indult. 2022 júliusban már 14,7 százalékos volt az infláció mértéke.

5. ábra: Inflációs ráta alakulása 2012 és 2022 között (%)

Forrás: Eurostat

Az alábbi táblázat néhány EU ország inflációs rátáját foglalja össze. Az Eurostat adatai alapján kiderül, hogy 2022 júliusban Észtországban volt a legmagasabb az inflációs ráta, 23,2%. Ezt szorosan követte Lettország 21,3%-kal, majd Csehország 17,3%-kal. Magyarország ebben az időszakban 14,7%-os inflációs rátával rendelkezett. Németországban és Ausztriában volt ekkor a legalacsonyabb az infláció értéke, mindössze 8,5% és 9,4%.

2. táblázat: Néhány EU ország inflációs rátája 2022. júliusban

Ország	%
Bulgária	14,9
Csehország	17,3
Németország	8,5
Észtország	23,2
Görögország	11,3
Horvátország	12,7
Lettország	21,3
Magyarország	14,7
Ausztria	9,4
Lengyelország	14,2
Románia	13,0
Szlovénia	11,7
Szlovákia	12,8

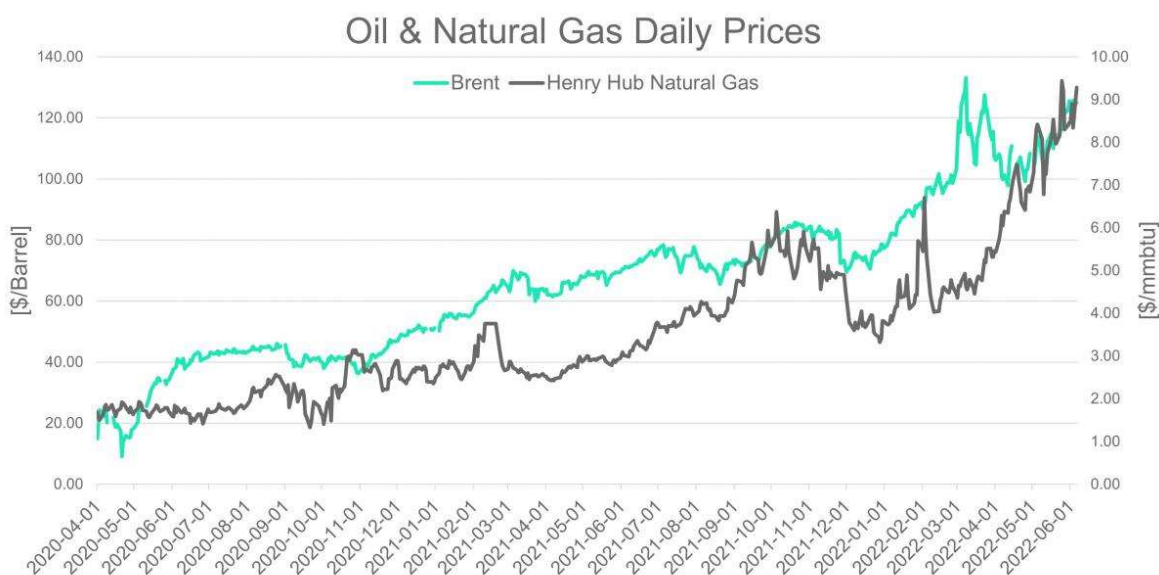
Forrás: Saját szerkesztés az Eurostat adatai alapján

A gáz és olajárak alakulása, mint az infláció fő tényezői

Az alábbi ábra a gáz- és olajárak alakulását szemlélteti. A kőolaj ára 2020 tavasza óta kisebb kilengésekkel folyamatosan emelkedett. A geopolitikai feszültségek, a gyorsuló infláció és a bizonytalan globális gazdasági növekedés hatására a kőolaj 117 dollár/hordó árat ért el a New York-i tőzsdén május 31-én (2008 óta ez a legmagasabb árfolyam), mely később még tovább növekedett. A magas olajárak hosszútávon fennmaradhatnak, mivel a kereslet változatlan, és az Európába irányuló orosz olajexport visszaesett, amely még tovább csökkenhet. Az EU bejelentette, hogy 2022 végéig betiltja a tengeri orosz olajimportot, amely magát az EU-t is hátrányosan érinti a magas árak miatt, hiszen az az európai olajimport közel 2/3-át teszi ki. Az olajpiac jövőjét továbbra is bizonytalanság sújtja, ami elhúzódó magas olajár időszakhoz vezethet.

A földgáz ára a 10 éves csúcshoz közeledik és 2022 eleje óta már több mint a duplájára nőtt. Az infláció és a folyamatos geopolitikai feszültségek mellett Európa és Ázsia igyekszik feltölteni készleteit a tél előtt, ami további felfelé irányuló nyomást gyakorol a gázra.

6. ábra: A gáz és olajárak alakulása

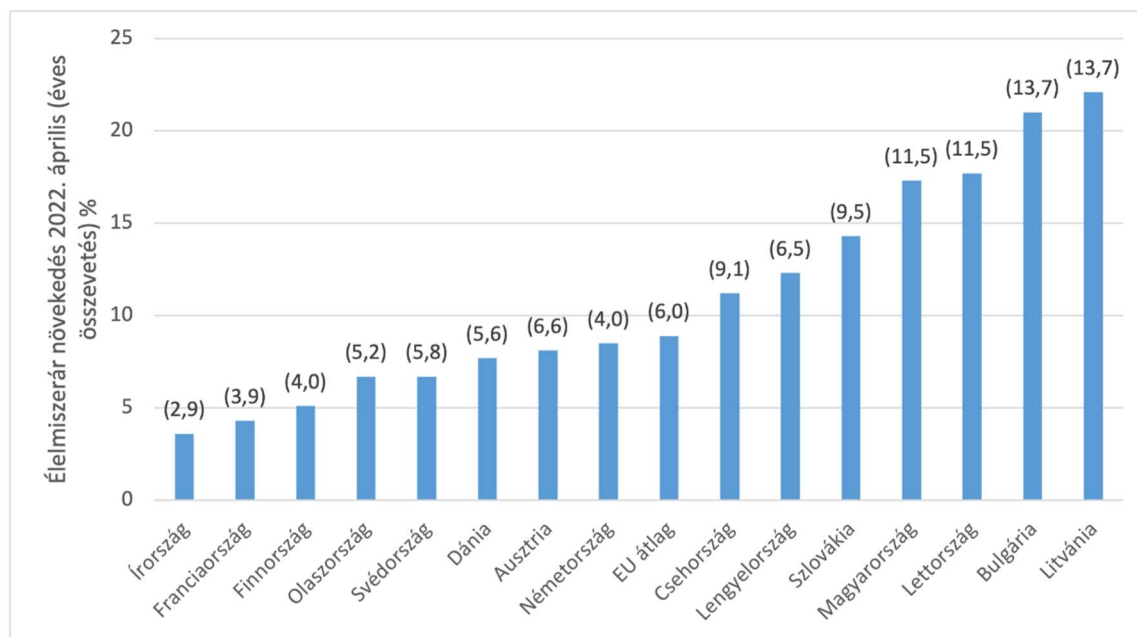
Forrás: <https://www.sia-partners.com/en/news-and-publications/from-our-experts/oil-market-trend-analysis-inflation-and-conflict-ukraine>

Élelmiszerek drágulása az infláció hatására

A magas infláció és energia-, valamint alapanyagárak miatt az élelmiszerárak is jelentősen megnövekedtek. Az MNB szerint még így is Magyarországon a legalacsonyabb az infláció mértéke az állam által bevezetett árstop, illetve a többi országhoz képest alacsonyabb rezsiárak miatt. A jegybank elemzése alapján az idei évben 4,5-5,5%-os GDP-bővülés várható, amit a fogyasztás, azon belül a szolgáltatások piaca húz fel. Ez a növekedés azonban jövőre már 2-3%-ra fog lassulni a beruházások és a belső kereslet mérséklődése miatt. Az infláció emelkedik, mert a megnövekedett nyersanyagárak beépülnek a termelési költségekbe, azaz a termelői árakba, majd ez végül a fogyasztói árakban jelenik meg. Idén májusban már elérte a 20%-ot az élelmiszerek inflációja, azonban a nyári hónapokban ennél is gyorsabb drágulásra lehet számítani, a feldolgozott élelmiszerek körében pedig még nagyobb lesz az árak emelkedése. Viszont az infláció nem csak hazánkban döntött több évtizedes csúcsot, hanem az euroövezetben (8,1%) és az USA-ban is (8,6%).
(<https://novekedes.hu/hirek/osszel-tetozik-csak-az-inflacio-lassul-a-gazdasag-az-mnb-szerint>)

Az EU bizonyos országaiban komoly eltéréseket mutat az infláció mértéke. Épp a nyugat-európai országokban alacsonyabb az élelmiszerárak növekedése, a háborús szankciók és az energiaárak jelentős emelkedése ellenére. Az Eurostat augusztusi adatai alapján a szóródás nagyon nagy volt az élelmiszerárak növekedésével kapcsolatban. 2022. áprilisban Litvániában volt a legmagasabb a növekedés, 22,1%-kal, hazánkban pedig a negyedik legmagasabb, a 17,3%-os emelkedés történt. A legalacsonyabb növekedés Írországban volt, mindössze 3,6%-kal. Az alábbi ábrán zárójelben láthatóak a százalékpont változások 2021 novemberről 2022 áprilisra.

7. ábra: Élelmiszerár növekedések 2022. áprilisban

Forrás: Eurostat, novekedes.hu

Ha a növekedés dinamikáját is megvizsgáljuk, akkor látható, hogy a vizsgált országok közül a litván és bolgár 13,7 százalékpontos emelkedés után a magyar és lett 11,5 százalékpontos növekedés a legmagasabb. (CSATH 2022)

5. A megtakarítások makrogazdasági következményei

5.1 A beruházások, a megtakarítások és a gazdasági növekedés kapcsolata

A megtakarítások alapvetően a beruházások finanszírozási forrását jelentik, melyek megegyeznek az egyes makrogazdasági szereplők megtakarításainak összességével. A GNI (bruttó nemzeti jövedelem) jövedelmi és kiadási oldalának azonossága következtében a megtakarítások és beruházások kapcsolata könnyen levezethető. A GDP kiadási részei a GNI képletébe helyettesítve:

$$\text{GNI} = Y + \text{NFI} = C + I + G + X - M + \text{NFI}$$

ahol NFI: a termelési tényezők külföldről származó jövedelme (osztalék, kamat)

A GNI egyenlő a gazdasági szereplők összes jövedelmével, viszont a jövedelmeket különböző adók és járulékok (T) terhelik, így nem áll maradéktalanul a magánszektor rendelkezésére. Ezt a jövedelmet a kormány csökkentheti, vagy növelheti is oly módon, hogy transzfereket (juttatásokat) ad a háztartásoknak és a vállalatoknak. „Az állami transzfereknek (TR) azokat a magánszektorban folyósított juttatásokat nevezzük, melyek nem járnak együtt az áruk vagy szolgáltatások mozgásával.” (DEDÁK 2010) Transzferjellegű jövedelmek lehetnek többek között a különböző segélyek és pótlékok, de ide sorolható a nyugdíj is.

A magánszektor további jövedelmét képezi még a kormányzattól kapott, államadósságot megtestesítő kötvények után fizetett kamatok is. Ez a fizetett kamatösszeg az államadósság (B) és a kamatláb (i) szorzata. Ha ezt mindet figyelembe vesszük, akkor meghatározható a magánszektor rendelkezésre álló jövedelme (Y_{DI} – disposable income), ami az adókkal és járulékokkal csökkentett, illetve a különböző transzferekkel és kormányzati kamatfizetésekkel növelt összes jövedelem.

$$Y_{DI} = Y + \text{NFI} - T + \text{TR} + i * B$$

A magánszektor a rendelkezésre álló jövedelmének egy részét elkölti fogyasztási javakra, és a maradék lesz – a megtakarítás definíciója szerint – a magánszektor megtakarítása (S_P).

$$Y_{DI} = C + S_P$$

Ezek alapján, ha az utóbbi egyenletet az Y_{DI} egyenletébe helyettesítjük és felhasználjuk a GDP képletét:

$$C + S_p = C + I + G - T + TR + i * B + X - M + NFI$$

Ebből az egyenletből pedig könnyen kifejezhetjük a beruházásokat:

$$S_p + (T - G - TR - i * B) + (M - X - NFI) = I$$

Az egyenlet bal oldalán a $(T - G - TR - i * B)$ kifejezés a költségvetés bevételeinek és kiadásainak különbségét mutatja. Ha a kormányzat bevételei meghaladják a kiadásokat, akkor a költségvetés szufficites, azonban ha a kiadások haladják meg a bevételeket, akkor deficit. Abban az esetben, ha költségvetési szufficit áll fenn, akkor a kormányzatnak sikerült megtakarítani, míg deficit esetében túlköltekezett. A külföld megtakarítását az import és az export, illetve a külföldről származó jövedelmek egyenlegének különbségéből $(M - X - NFI)$ fejezhetjük ki. Külföld számára az import bevételt, míg az export és NFI – ha az utóbbi pozitív – kiadást jelent, így ha az import meghaladja az exportot és az NFI értékét, akkor több a bevétele, mint a kiadása, azaz megtakarított.

A kormányzati megtakarítást S_G -vel, a külföld megtakarítását S_K -val jelölve és a fentebb írtakat figyelembe véve a beruházás egyenlete az alábbira egyszerűsödik:

$$S_p + S_G + S_K = I$$

„A beruházások megegyeznek a magánszektor, a kormányzat és a külföld megtakarításával. (...) Ez az összefüggés a GDP-re és a megtakarításokra adott definíciók alapján mindig teljesül, vagyis makrogazdasági azonosságot fejez ki. A beruházások akkor is megegyeznek a gazdasági szereplők megtakarításával, ha történetesen hiperinfláció sújtja az országot, és akkor is, amikor a gazdasági prosperitás időszakát éli.” (DEDÁK 2010)

A megtakarítások összefüggéseinek felhasználásával az államháztartást illetően fontos következtetés adódik. Ha az S_G értéke negatív, akkor a kormányzat túlköltekezett, vagyis a költségvetés deficit. Az előző egyenlet átrendezésével meghatározható a költségvetési deficit finanszírozása.

$$S_p + S_K - I = G + TR + i * B - T$$

Az egyenlet jobb oldala a költségvetés deficitjét, míg a bal oldala a deficit finanszírozási forrásait mutatja. Az összefüggésből jól látható, hogy a deficit költségvetést finanszírozhatja a magán-megtakarítások és külföld megtakarításainak a növekedése, valamint a deficit együtt járhat a beruházások csökkenésével is.

Ha a külföldi megtakarítások növekedése finanszírozza a költségvetési deficitet, akkor külföld felé adósodik el az ország, hiszen külföldnek úgy keletkezik megtakarítása, hogy az import meghaladja az exportot és az NFI-t. Ha viszont a beruházások csökkenését vonja maga után a költségvetési deficit, akkor a gazdaságban keletkezett megtakarításoknak egy része nem a beruházásokat, hanem a költségvetési hiányt fogja finanszírozni. Ezt a folyamatot a költségvetési deficit beruházásokat kiszorító hatásának nevezik (crowding out effect). Azt, hogy végül milyen módon valósul meg a költségvetési deficit finanszírozása, csak a konkrét gazdasági helyzet és az alkalmazott gazdaságpolitika ismeretében (például monetáris politika) lehet meghatározni. (DEDÁK 2010)

A nemzetgazdasági megtakarítások és beruházások esetében, hosszútávon a gazdasági növekedés és a beruházások között korreláció mutatható ki. (FARKAS 2011)

Azokban az országokban magas a beruházások szintje, ahol magas a hazai megtakarítási ráta, hiszen a háztartások forrást biztosítanak a vállalatoknak a bankokon keresztül. „*A megtakarításokból megvalósuló beruházások pedig a termelékenység növekedésén keresztül növelhetik a potenciális kibocsátást, ami gyorsabb felzárkózást eredményezhet. Emellett a belső megtakarítás különösen fontos magas államadósságszintnél, mivel a lakossági megtakarítás az állam finanszírozásának támogatása révén a külföldi forrásokra való ráutaltságot is mérsékli.*” (KOROKNAI 2018)

5.2 A megtakarítások szerepe az államadósság és a költségvetési deficit finanszírozásában

Egy ország költségvetését lényegében a bevételek és kiadások előre megtervezett ütemezése határozza meg. Ha a kiadások meghaladják a bevételeket, akkor hiány, azaz deficit alakul ki. Ennek a folyamatnak az ellentéte az, amikor a bevételek haladják meg a kiadásokat és többlet, vagyis szufficit alakul ki. (DEDÁK 2010)

A költségvetési hiányt többféleképpen lehet finanszírozni. Ez több tényezőtől is függ, például, hogy melyik költségvetési szektor hiányát finanszírozzuk, illetve, hogy hogyan szeretnék megosztani a hiányt eredményező kiadás terheit a generációk között. Az egyik kézenfekvő mód a tárgyévben belüli adóemelés, valamint a kiadások zárolása vagy kiadási előirányzatok törlése.

A hiány finanszírozása általában más különböző pénzügyi alrendszerek forrásainak bevonásával történik, emiatt ez hat a pénzügyi rendszer többi alrendszerére. Ennek a visszahatásnak a főbb pontjai az alábbiak:

- a pénz mennyiségének a változása
- a tőkepiacra gyakorolt kiszorító hatás (crowding out)
- a külső pénzügyi egyensúlyra gyakorolt hatás

Ezek a hatások a hiány finanszírozásának, és az államadósság kezelésének módjával függnek össze.

Ricardo szerint a kormányzat úgy tudja fedezni a kiadásait, hogy adókat szed be, valamint kötvényeket bocsát ki és ezek között átváltás érvényesül, mert kevésbé van szükség a kötvénykibocsátásból származó bevételre az adóemelések mellett. Ezt az elméletet Robert Barro újból a figyelem középpontjába helyezte, szerinte az aggregált kereslet szintje nem befolyásolható az adópolitika által. Ha a kormányzat úgy dönt, hogy csökkenti az adókat, és növeli a gazdasági szereplők rendelkezésre álló jövedelmét, akkor ennek a fiskális politikának az lesz a következménye, hogy később emelni fogja az adókat. Az állam ezzel egy időben úgy próbálja fedezni a kiadásait, hogy kötvényeket bocsát ki, azonban a későbbiekben az államadósság törlesztése még nagyobb adóbevételeket fog feltételezni. Attól függetlenül, hogy a kormányzat növeli a rendelkezésre álló jövedelmet, nem változik a fogyasztás nagysága, hiszen a gazdasági szereplők tudják, hogy a pillanatnyi adócsökkentés összege megegyezik az elkövetkező időszakban bevezetett adónövelések jelenértékével. Ez azt jelenti, hogy a háztartások nem csak a jövedelmüket veszik figyelembe a fogyasztásuk meghatározásakor, hanem annak jövőbeli változásait is. Emiatt elmondható, hogy a háztartások egy optimalizálási problémával állnak szemben, azaz egyidőben kell eldönteniük a jelenlegi és jövőbeli fogyasztásukat. A jövőben bevezetett adóemelések finanszírozását már a jelenbeli megtakarításaikból előzetesen megvalósítják. Ezek a megtakarítások a későbbi adóemelésekkel ekvivalens összegben gyarapodnak, emiatt az adóztatás és a kormány által felvett hitel is ekvivalens, ami azt jelenti, hogy a kölcsönfelvétel nem generál újabb terheket. (BARRO 1974)

A modell működésének szempontjából fontos az egyének élettartama is, hiszen csak abban az esetben kerülhető el az adócsökkentés és a hitelfelvétel által előidézett jövedelmi hatás, ha az egyén életben marad addig, amíg adót fizet. Ellenkező esetben ez az ekvivalencia felborul.

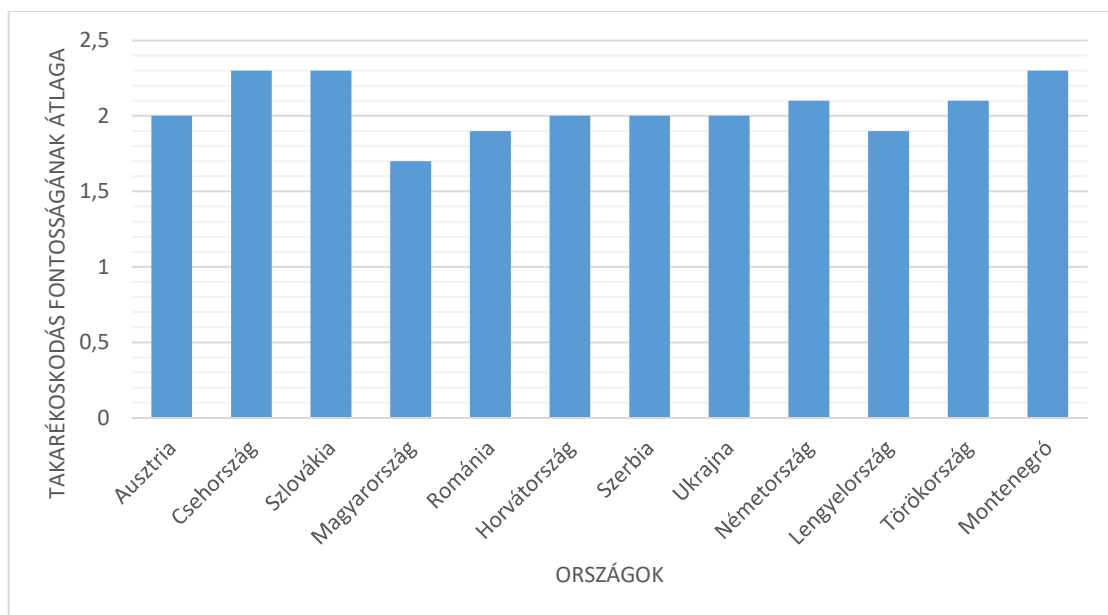
A Ricardo-ekvivalencia egy érzékeny koncepció, hiszen, ha a kormányzat és a háztartások nem ugyanolyan kamatlábak mellett juthatnak kölcsönhöz, vagy a betéti és hitelkamatlábak nem ugyanakkorák, akkor az eredeti következtetések nem vonhatók le a modellből. *„Mindezen nehézségek ellenére a Ricardo-ekvivalencia tétele meghatározó szerepet töltött be a közelmúlt gazdaságpolitikai vitáiban, hiszen ennek alapján például megmagyarázható, hogy a háztartások által képzett megtakarítások növekednek a költségvetési deficit emelkedésekor; de nem feledkezhetünk meg a kínálati oldalra koncentráló közgazdasági elméletekről sem, hiszen a közgazdászok ezen csoportjai éppen ezen a vonalon érveltek a szokásos, az aggregált kereslet stimulálására koncentráló gazdaságpolitika ellen.”* (VIGVÁRI 2015)

6. Hazai megtakarítási magatartás értékelése és a megtakarítási szokások összehasonlítása nemzetközi viszonylatban

Ahhoz, hogy megértsük a hazai és a nemzetközi megtakarítási szokásokat, úgy gondoltam, értékes lehet egy nagy elismerésnek örvendő pénzintézet (Erste Bank Hungary Zrt.), 2012-es felmérését bemutatva, elvégezni az összehasonlítást.

A diagramon látható, hogy a felmérésben részt vevő 12 országban átlagosan mennyire fontos a takarékoskodás. Az átlagok egy skála alapján lettek meghatározva, ahol az 1-es a nagyon fontos és 5-ös az egyáltalán nem fontos értékelést jelentette. A felmérésből kiderült, hogy Magyarországnak a legfontosabb a takarékoskodás és hazánkat követi Románia, illetve Lengyelország. Csehország, Szlovákia és Montenegró lakosságának legkevésbé fontos a megtakarítás, ők 2,3-as átlaggal rendelkeznek.

8. ábra: A takarékoskodás fontossága

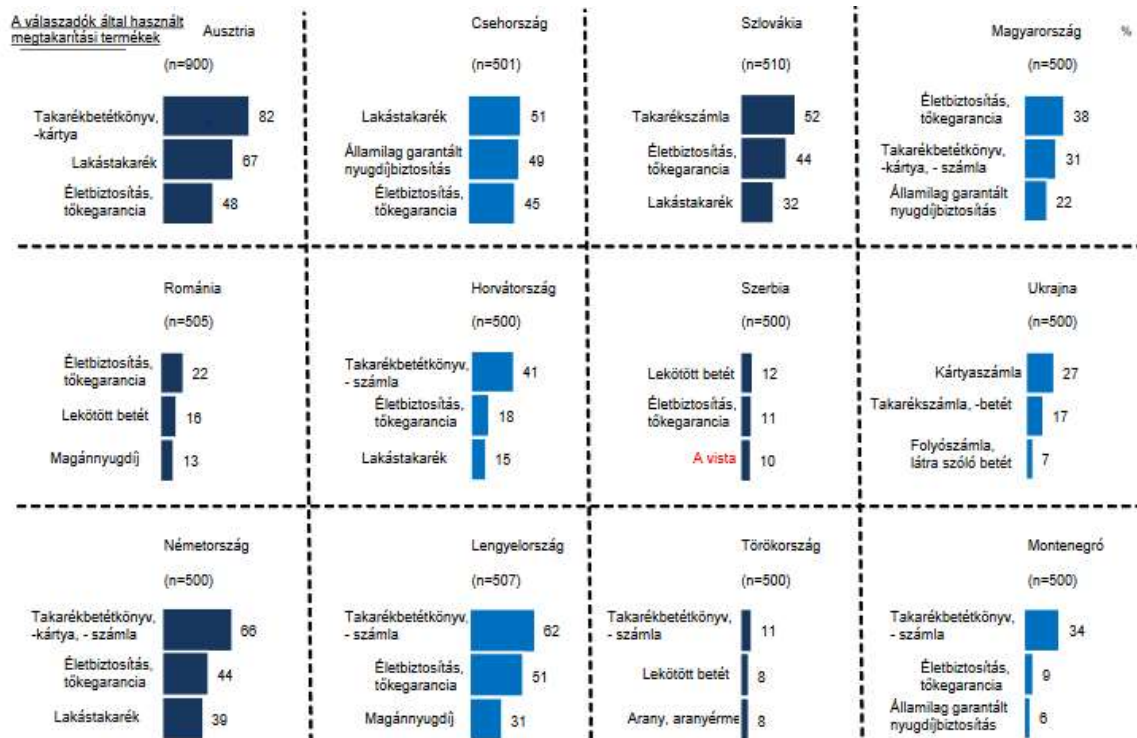

Forrás: Saját szerkesztés az Erste Group reprezentatív felmérése alapján

Az alábbi ábrán látható, hogy melyek a legkedveltebb megtakarítási termékek a felmérésben részt vevő 12 ország körében. A takarékbetétkönyv és a takarékszámmla áll az első helyen, melynek az lehet az oka, hogy likvid, azaz bármikor könnyen hozzáférhető és nem kell az összeget lekötöni.

Jelentős arányt képviselnek az életbiztosítások és a lakástakarék is, melyek már hosszú távú megtakarításnak minősülnek. Ezek alapján elmondható, hogy a válaszadó országokban mind a rövid, mind a hosszú távú megtakarítási forma nagy jelentőséggel bír.

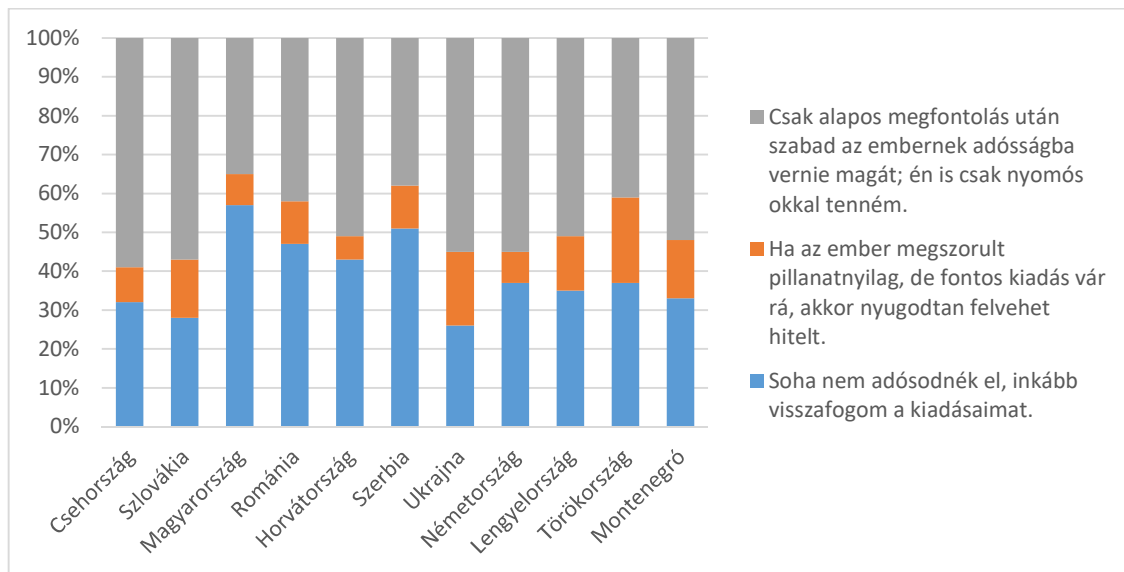
9. ábra: A három legkedveltebb megtakarítási termék

Forrás: Erste Group reprezentatív felmérése

A felmérésből az is kiderül, hogy a válaszadók hogyan vélekednek az adósságról. Főként a cseh, a szlovák, az ukrán és a német kitöltők több mint fele úgy gondolja, hogy csak alapos megfontolás után szabad az embernek adósságba vernie magát, ők maguk is csak nyomó okkal vállalkoznának rá. Magyarországon a legmagasabb azoknak az aránya, közel 60%, akik soha nem adósodnának el, inkább visszafognák a kiadásaikat. Nem sokkal lemaradva, több mint 50%-kal, követnek minket a szerbek, majd a románok körülbelül 45%-kal.

10. ábra: Az adóssággal kapcsolatos vélemények megoszlása

Forrás: Saját szerkesztés az Erste Group reprezentatív felmérése alapján

Az alábbiakban a három nagy ország – Németország, Amerikai Egyesült Államok és Kína – megtakarítási szokását fogom részletesebben kifejtetni.

Németország – „Európa elsőrangú megtakarítója”

A 2008-as gazdasági világválság után Németország hatalmas pénzügyi veszteségeket könyvelt el, de ennek ellenére Európában mégis az egyik legtöbb megtakarítással rendelkező ország. Az Európai Bizottság 2015-ös felmérése alapján kiderült, hogy Európa országai között megtakarításbeli különbségek vannak, melyek közül a németek az élen járnak. Az 1995 és 2012 között mért adatok szerint Németországban volt a legmagasabb azoknak a háztartásoknak az aránya, melyek rendelkeztek megtakarítással.

Amerikai Egyesült Államok – a lehetőségek hazája

A GO Banking Rates felmérése alapján, a lehetőségek hazájaként emlegetett Egyesült Államokban három amerikai állampolgárból egynek egyáltalán nincs megtakarítása és a felmérésben részt vevők több mint felének körülbelül 10 ezer dollárja van félretéve az öregkorára. Ezen adatokból az derült ki, hogy az amerikaiak nem a megtakarításaikról híresek. Rámutat a kutatás arra is, hogy az esetek többségében nem az a probléma, hogy ne lenne miből félretenni az embereknek, hanem inkább az, hogy alacsony pénzügyi intelligenciával, és „élj a mának” mentalitással rendelkeznek.

A kutatással a nemenkénti megoszlást is kimutatták, ami szerint a nők két harmada, míg a férfiaknak csak a fele rendelkezik megtakarítással. E mögött viszont nem a hajlandóságbeli különbségek mutatkoznak, hanem sokkal inkább a bérezésben lévő különbségek.

Kína – az egykepolitika is magyarázza a növekvő megtakarításokat

Kínában a fogyasztás 35%-ot tesz ki a GDP-ből, míg ezzel szemben ugyanez az USA-ban 75%. Ebből kifolyólag, a kínaiak többet tudnak megtakarítani, mint az amerikaiak, mivel jóval kevesebbet költenek fogyasztási cikkekre. A Világbank és az IMF közgazdászai szerint e mögött az áll, hogy a kínaiak aggódnak a jövő iránt, nem bíznak a kormányban így emiatt inkább többet spórolnak. Mindezek mellett a kínai kormány egykepolitikája is magyarázza az emberek spórolási kedvét, hiszen az állampolgárok nem is olyan régen még csak súlyos szankciók árán vállalhattak egynél több gyermeket. (<http://www.nextlevel.hu/endre-megmondja/megtakaritasi-helyzetkep-orszagok-megtakaritasi-szokasai>)

6.1 Megtakarítási hajlandóság Magyarországon

Hazánkban 2006 óta folyamatosan nő azoknak a háztartásoknak az aránya, amelyek nem tudnának jól reagálni, nem tudnának kezelni egy váratlan kiadást, legyen az egy munkahely elvesztése, vagy egy tartós betegség. Ez számokban kifejezve azt jelenti, hogy 2006-ban még körülbelül a háztartások fele, 2014-ben pedig a háztartásoknak már közel a háromnegyede nem tudott volna kezelni egy váratlan kiadást. A háztartások alig több, mint 10%-ának volt csak megtakarítása, aminek számos oka lehetett. Voltak, akik nem tudtak miből megtakarítani, de akadtak olyanok is, akiknél a megtakarítás magasabb összegnél kezdődött, de annyit nem tudott takarékoskodni, így inkább semennyit nem gyűjtögetett. Azonban be kellene látnia az embereknek, hogy akár már havi pár ezer, vagy tízezer forintot is, ha félreteszünk, már többre megyünk, mintha elköltenénk inkább az összes jövedelmünket. Hosszabb távon kellene gondolkodni és megpróbálni félretenni a havi bevételünk 10-15 százalékát. (<http://www.nextlevel.hu/endre-megmondja/megtakaritasi-helyzetkep-orszagok-megtakaritasi-szokasai>)

7. Anyag és módszertan

Elemzésem megvalósításához a Microsoft Office programcsomag 2016-os Excel táblázatkezelőjét használtam.

Kutatásomban leíró statisztikát használtam, amely a „vizsgálat tárgyát képező jelenség tömör, számszerű elemzését adja az adatok rendezése és elemzése alapján. Nem lép túl a megfigyelés körén, de a megfigyelt adatok legjobb megértésére, bemutatására, összefoglaló elemzésére törekszik. (...) A megfigyelt adatok sokoldalú jellemzéséhez gazdag elemzési eszköztárt kínál a leíró statisztika.” (KERÉKGYÁRTÓ et al. 2001)

A leíró statisztikán kívül az egyváltozós statisztikai módszerek közül az átlagszámítást is alkalmaztam az elemzéseim során. A több tényezős kérdések kapcsolatának vizsgálatára varianciaanalízist használtam, amelyekkel visszaigazoltam a hipotéziseimet.

A varianciaanalízis egy összehasonlítás, amely kettőnél több sokaság középértékeit méri össze, a döntést pedig F-próba segítségével hozzuk meg. Ha a szignifikancia szint 5% alatti, akkor statisztikailag kimutatható eltérés van az értékek között.

http://www.agr.unideb.hu/~baloghp/PhD%20anyagok/varianciaanal%EDzis_elmelet.pdf

A statisztikai eredményeimet grafikusan is ábrázoltam, mely az adatok szemléltetésének az egyik fontos eszköze.

8. A kérdőív feldolgozása – A magyar lakosság megtakarítással kapcsolatos attitűdjeinek vizsgálata

Dolgozatomhoz kérdőíves kutatást végeztem, hogy megismerhessem Magyarország lakosságának megtakarítási szokásait. Az alábbiakban a hipotéziseimre adok választ, valamint a kérdőíves kutatásom eredményeit mutatom be.

1. Azok az emberek, akik magas jövedelemmel rendelkeznek, többet takarítanak meg.
2. A megtakarítási hajlandóság függ az életkortól.
3. A Covid 19 világjárvány és a háború befolyásolták a válaszadók megtakarítási szokásait.

Kutatásom célja a hazai megtakarítási szokások vizsgálata. A kérdőíves megkérdezésem megvalósítására 2022 nyarán került sor, amelyre 104 kitöltő adott választ. A kérdőívben 19 kérdés található, melyek között nagyrészt zárt kérdés szerepel. A válaszadók szokásait és jövőbeli elképzelését, terveit vizsgálom a pénzügyi tudatosság és megtakarítási rendszerek tekintetében.

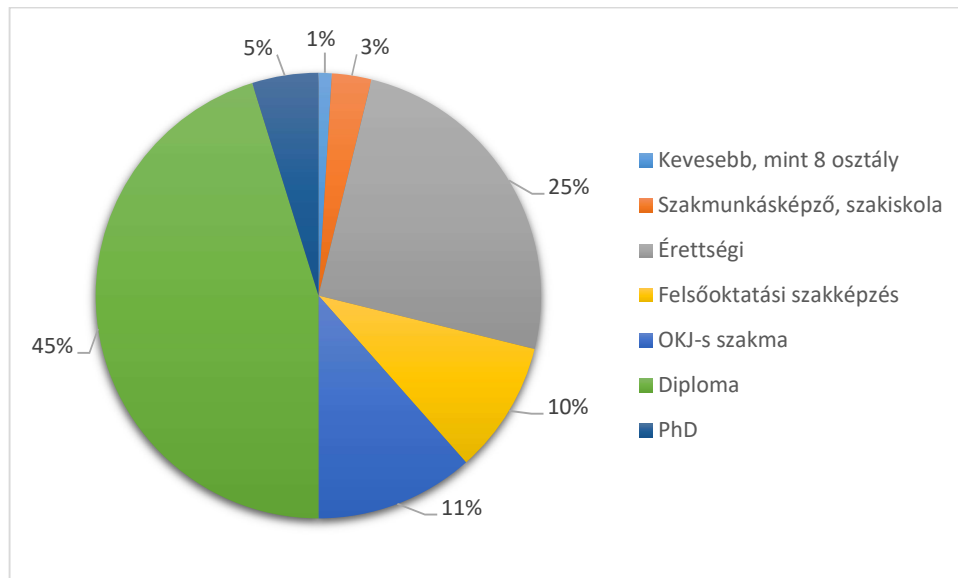
8.1 Leíró statisztika alkalmazása a válaszadók jellemzésére vonatkoztatva

A válaszadók leginkább Közép- és Kelet-Magyarországról származnak, de érkeztek kitöltések Budapestről és Nyugat-Magyarországról is. A válaszadók életkora eléggé vegyes, a legfiatalabb kitöltő még nem töltötte be a 18 évet, míg a legidősebb több mint 65 éves. A 104 kitöltő 28,8%-a 18 és 25 év közötti. A 104 elemszámú minta 73,1%-a nő, 26,9%-a pedig férfi.

Az alábbi ábrán jól látható, hogy iskolai végzettséget tekintve kimagaslóan nagy arányt képviselnek a diplomások 47 fővel, ami az alapsokaság 45,2%-a, és 5 fő doktori végzettséggel rendelkezik. Ezt abszolút pozitív dolognak tekintem, hiszen a legtöbb felsőoktatási intézményben pénzügyi ismereteket is oktatnak, emiatt azt gondolom, hogy a megtakarítási hajlandóság magasabb lehet ezeknél az embereknél. 12 főnek van OKJ-s végzettsége, 10 főnek felsőoktatási szakképzés a legmagasabb iskolai végzettsége, míg 26-an rendelkeznek érettségivel a válaszadók közül. Úgy vélem, hogy még ezek az arányok is

magasak. Megközelítőleg a minta 4%-a szakmunkásképzőben, szakiskolában végzett vagy kevesebb, mint 8 osztállyal rendelkezik.

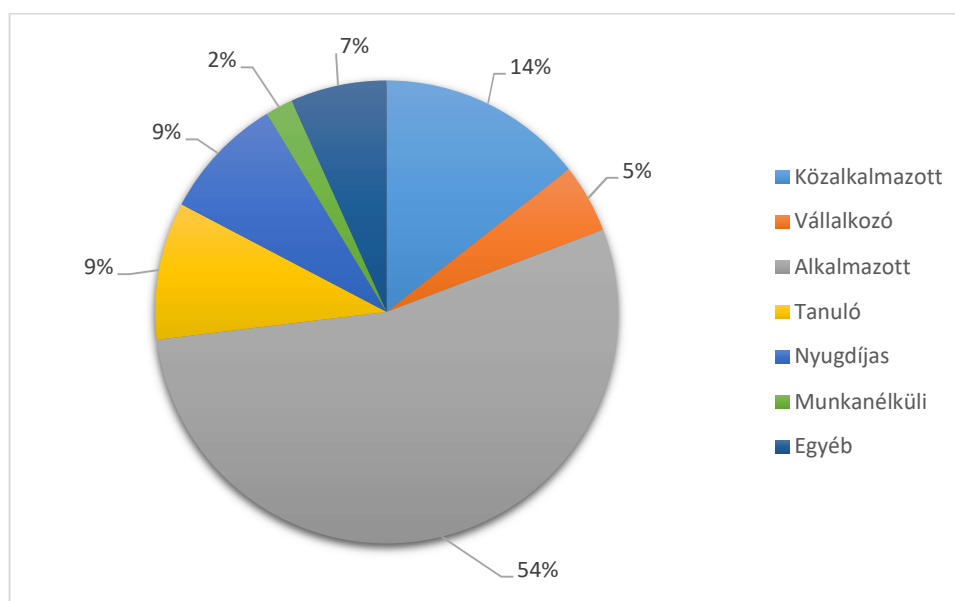
11. ábra: A válaszadók megoszlása iskolai végzettség szerint (n=104)

Forrás: Saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján

A válaszadók munkakörét tekintve szintén vegyes csoportot vizsgáltam. Mintegy 10 százalékuk még tanuló és majdnem ugyanilyen arányban találhatunk nyugdíjast is, 5 fő vállalkozó és 15 fő közalkalmazott, akik aránya 4,8% és 14,4%. 104 főből 2 fő volt munkanélküli a megkérdezéskor, illetve 7-en választották az „egyéb” lehetőséget. A legnagyobb arányt az alkalmazottak képviselik 53,8%-kal.

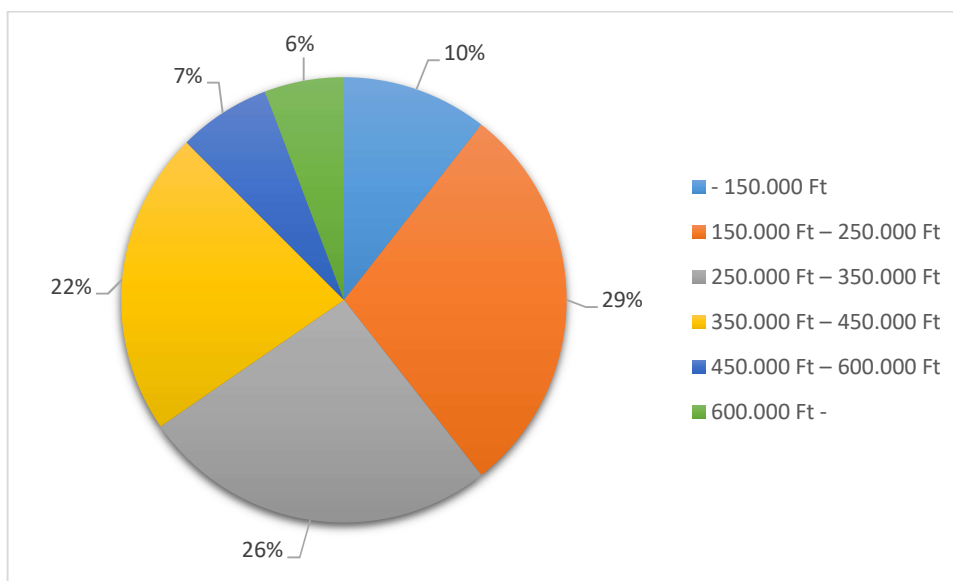
12. ábra: A válaszadók megoszlása munkakör szerint (n=104)

Forrás: Saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján

A rendszeres havi nettó jövedelem vonatkozásában a 150.000 Ft és 250.000 Ft között keresők képviselik a legnagyobb arányt, 104-ből 30-an, amit szorosán követ a 250.000 Ft és 350.000 Ft között keresők csoportja 27 fővel. A minta 22%-a tartozik 350.000 Ft és 450.000 Ft, 7%-a 450.000 Ft és 600.000 Ft között keresők közé. A 104 főből 6-nak 600.000 forintnál magasabb a havi nettó jövedelme, míg 11-en kevesebb, mint 150.000 forintot kapnak havonta, miközben a minimálbér 2022-ben 200 ezer Ft. (<https://ado.hu/munkaugyek/minimalber-2022-ben-ime-minden-reszlet/>)

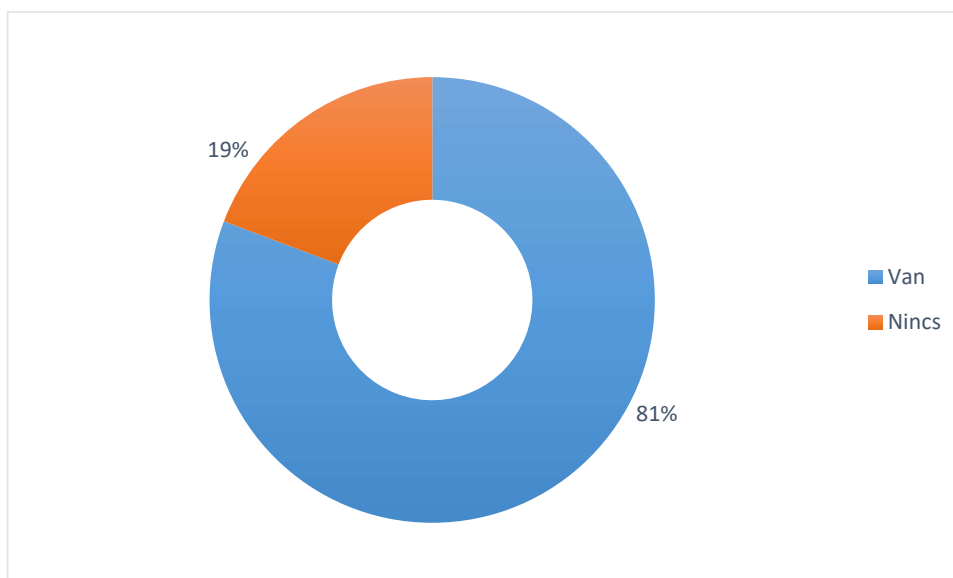
13. ábra: A válaszadók aránya havi jövedelem szerint (n=104)

Forrás: Saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján

A kérdőív segítségével vizsgáltam, hogy a válaszadók közül hányan rendelkeznek megtakarítással, és kiderült, hogy a megkérdezettek 80,8%-ának, azaz 84 főnek van valamilyen megtakarítása és mindössze 19,2%-nak, 20 főnek nincs semmiféle tartaléka. Véleményem szerint ez mindenképp pozitív dolog, hiszen a válaszadóknak több mint a háromnegyede szokott megtakarítani, félre rakni jövőbeli céljaira vagy egyéb váratlan események bekövetkezése érdekében.

14. ábra: Megtakarítással rendelkezők arányának megoszlása (n=104)

Forrás: Saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján

Vizsgáltam azt is, hogy akinek van, mióta rendelkezik megtakarítással. A válaszadók 5 lehetőség közül választhattak, amelyek az alábbi táblázatban is láthatóak. A legtöbben, összesen 41 fő azt válaszolta, hogy már több mint 4 éve rendelkezik megtakarítással, ami számomra mindenképpen bizakodásra ad okot, hiszen ez azt jelenti, hogy ezek az emberek már mondhatni hússzútávon és tudatosan tesznek félre az anyagi biztonságuk érdekében. 14 fő 3-4 éve, 16 fő 1-2 éve rendelkezik megtakarítással és 13-an kevesebb, mint egy éve kezdtek el takarékoskodni. Sajnos 20 fő egyáltalán nem rendelkezik semmiféle megtakarítással, aminek egyik oka például az alacsony jövedelem.

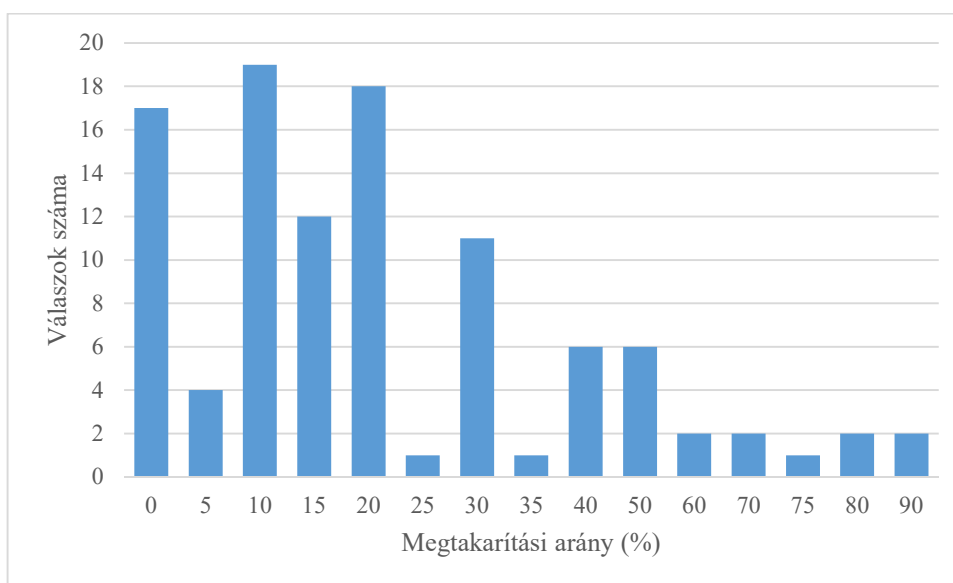
3. táblázat: A válaszadók mióta rendelkeznek megtakarítással (n=104)

Mióta rendelkezik megtakarítással	Fő
Kevesebb, mint egy éve	13
1-2 éve	16
3-4 éve	14
Több, mint 4 éve	41
Nem rendelkezik megtakarítással	20
Összesen	104

Forrás: Saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján

Az alábbi diagram azt szemlélteti, hogy a kitöltők a havi jövedelmükből hány százalékot fordítanak megtakarítás(ok)ra. A többség, azaz 19 fő a jövedelmének 10%-át, 18 fő a 20%-át tudja megtakarításokra fordítani, de kiemelkedő még a 15%-os, illetve a 30%-os megtakarítási arány is, 12 és 11 fővel. 6-6 fő a jövedelmének 40, valamint 50%-át is félre tudja tenni, ami szerintem nagyon jó dolog. Egy másik kérdésre adott válaszokból az is kiderül, hogy a megtakarítással rendelkező kitöltők 40 százaléka, azaz 34 fő minden hónapban ugyanakkora összeget takarít meg, míg a maradék 60 százalék, 50 fő változó összegeket takarít meg havonta.

15. ábra: Megtakarítási arány a havi jövedelemből (n=104)

Forrás: Saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján

A válaszadók körében a készpénz, folyószámlán tartott pénz a legkedveltebb megtakarítási forma 60 fővel, ezt követi az ingatlan, föld 22 fővel. Kiemelkedő alányszámmal rendelkezik még az állampapír, a bankbetét, folyószámlán lekötött pénz és az önkéntes nyugdíjpénztár számla is. Ezekkel szemben kevésbé közkedvelt megtakarítási forma az arany a kötvények és a részvények. Ennek az lehet az oka, hogy a biztonságosabb befektetéseket jobban preferálják a válaszadók, mint a nagyobb kockázattal járó befektetéseket.

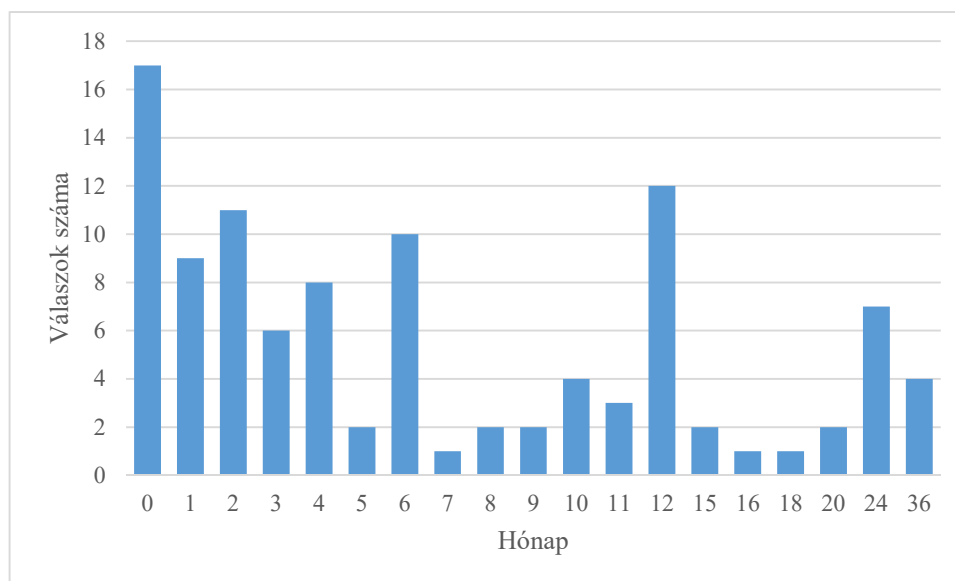
4. táblázat: Megtakarítási formák összegzése (n=104)

Megtakarítási forma	Fő	Százalékos megoszlás
Tartós befektetési számla	8	3,8%
Bankbetét, folyószámlán lekötött pénz	19	9,0%
Lakástakarékpénztár	16	7,5%
Önkéntes nyugdíjpénztár számla	18	8,5%
Megtakarítással kombinált biztosítás	17	8,0%
Részvény	5	2,4%
Kötvény	2	0,9%
Arany	4	1,9%
Állampapír	21	9,9%
Készpénz, folyószámlán lévő pénz	60	28,3%
Ingatlan, föld	22	10,4%
Nem rendelkezem megtakarítással	15	7,1%
Egyéb	5	2,4%

Forrás: Saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján

Felmértem azt is, hogy a kitöltők hány hónapig tudnának megélni a megtakarításaikból, ha hirtelen megszűnnének a bevételi forrásaik. 12-en azt válaszolták, hogy egy évig megélnének a félretett pénzükből, míg 11 embernek csak 2 hónapra lenne elegendő a megtakarítása. 10 fő fél évig, 9 fő csak 1 hónapig, 8 fő pedig 4 hónapig élne meg a megtakarításából. Azt gondolom, hogy pozitív tényként lehet azt kezelni, hogy 7-en 2 évig, 4-en pedig 3 évig is megélnének a félretett pénzükből.

16. ábra: A válaszadók hány hónapig tudnának megélni a megtakarításaikból (n=104)

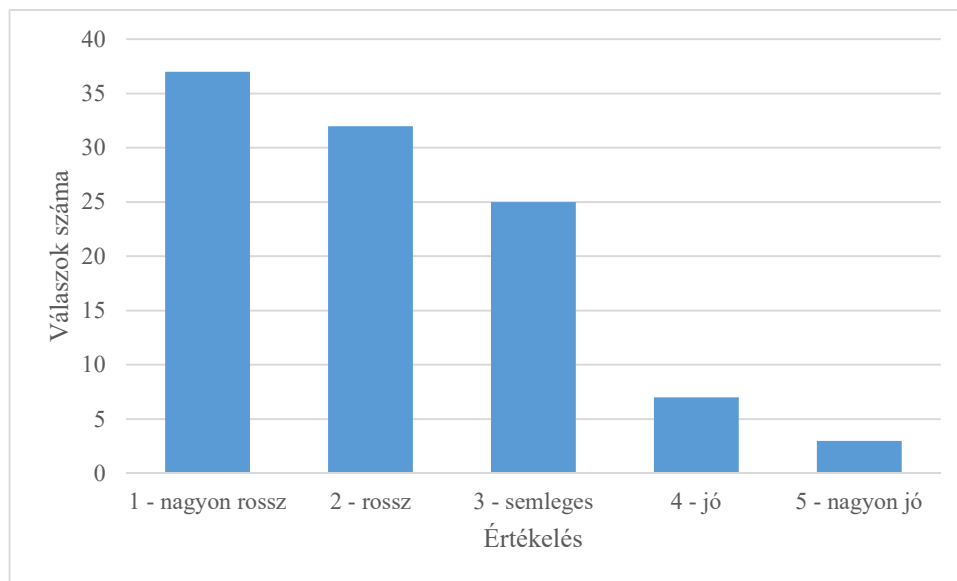

Forrás: Saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján

A kitöltőket arról is megkérdeztem, hogy van-e nekik hiteltartozásuk és ahhoz kapcsolódó rendszeres törlesztésük. A 104 kitöltő közül 46-an rendelkeznek hitellel, és 58 fő úgy nyilatkozott, hogy nincs hiteltartozása. Kétségtől pozitív dolog, hogy az alapsokaság több mint felének nincs tartozása és rendszeres törlesztése.

A kérdőív segítségével azt is vizsgáltam, hogy a válaszadók szerint megfelelő-e a pénzügyi ismeretek oktatása az iskolákban. Ehhez egy Likert skálát adtam meg, amin 1-től 5-ig választhattak a megkérdezettek. Az 1-es a legrosszabb, míg az 5-ös a legjobb értékelést jelenti. A 17. számú ábrán látható, hogy legtöbben, összesen 37-en az 1-es értékelést választották, azaz szerintük nagyon rossz a pénzügyi ismeretek oktatása az iskolákban. Nem sokkal kevesebb, 32 fő szerint szintén nem megfelelő, ők 2-es szinten értékelték az oktatást ezen a téren. 25-en mondhatni tartózkodtak, ők a 3-as értékelést, a semleges választ jelölték. Csupán csak 7 kitöltő választotta a 4-es értékelést, illetve 3 fő az 5-ös értékelést, miszerint ők nagyon jónak tartják a pénzügyekkel kapcsolatos oktatást az iskolákban. Starr (2006) szerint annak érdekében, hogy növekedjen a megtakarítási hajlandóság megfelelő szintű pénzügyi oktatást kell biztosítani, valamint példamutatásra, társadalmi szervezetek eredményes működésére és a médián keresztüli közvetítésre van szükség.

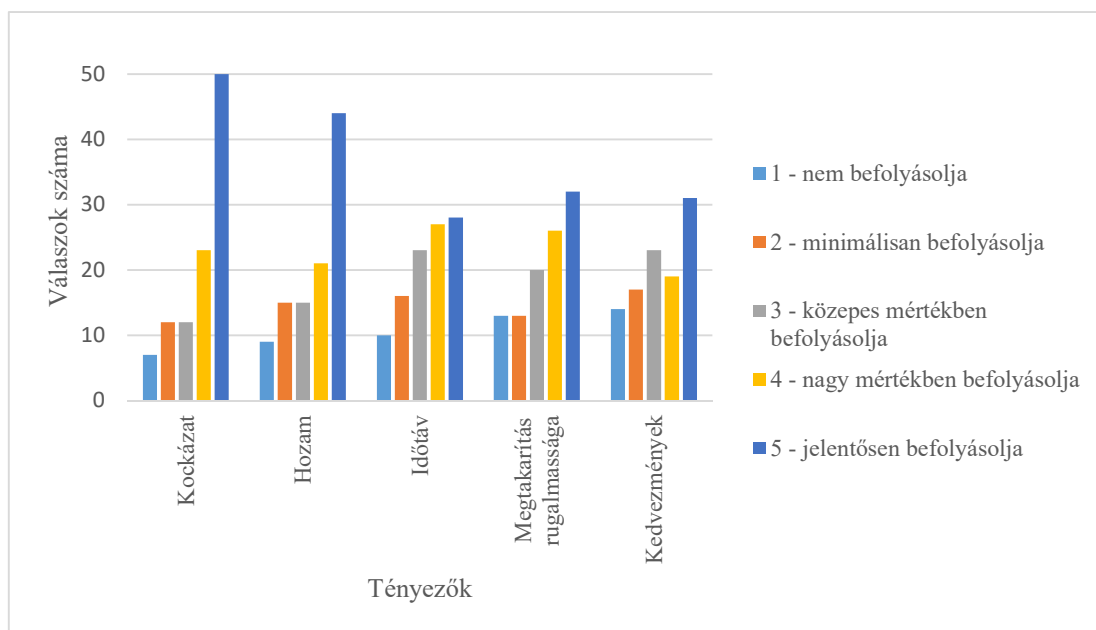
17. ábra: Megfelelő-e a pénzügyi ismeretek oktatása az iskolákban (n=104)

Forrás: Saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján

Megvizsgáltam azt is, hogy a kitöltők megtakarításait milyen mértékben befolyásolja a kockázat, a hozam, az időtáv, a megtakarítás rugalmassága és egyéb kedvezmények. A megkérdezetteknek ennél a kérdésnél is Likert skála segítségével kellett választ adniuk. Az 1-es értékelés azt jelenti, hogy nem befolyásolja, míg az 5-ös azt jelenti, hogy jelentősen befolyásolja a megtakarítást az adott tényező. Az alábbi ábra is szemlélteti, hogy az összes felsorolt tényező közül a kockázat befolyásolja leginkább a takarékoskodási lehetőségeket, melyet 104 kitöltőből 50-en jelöltek meg 5-ös értékeléssel. Ezt követi 44 jelöléssel a hozam szintén kiemelkedő „jelentősen befolyásolja” értékeléssel. A válaszokból az is kiderült, hogy a kitöltők körében a megtakarításokat legkevésbé befolyásoló tényezők az időtáv, illetve a kedvezmények. Ezekből az eredményekből arra lehet következtetni, hogy a biztonságosabb megtakarításokat jobban előnyben részesítik a megkérdezettek, mint a kockázatos megtakarítási lehetőségeket, attól függetlenül, hogy az utóbbi magasabb hozamot biztosítana számukra.

18. ábra: Megtakarításokat befolyásoló tényezők értékelése (n=104)

Forrás: Saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján

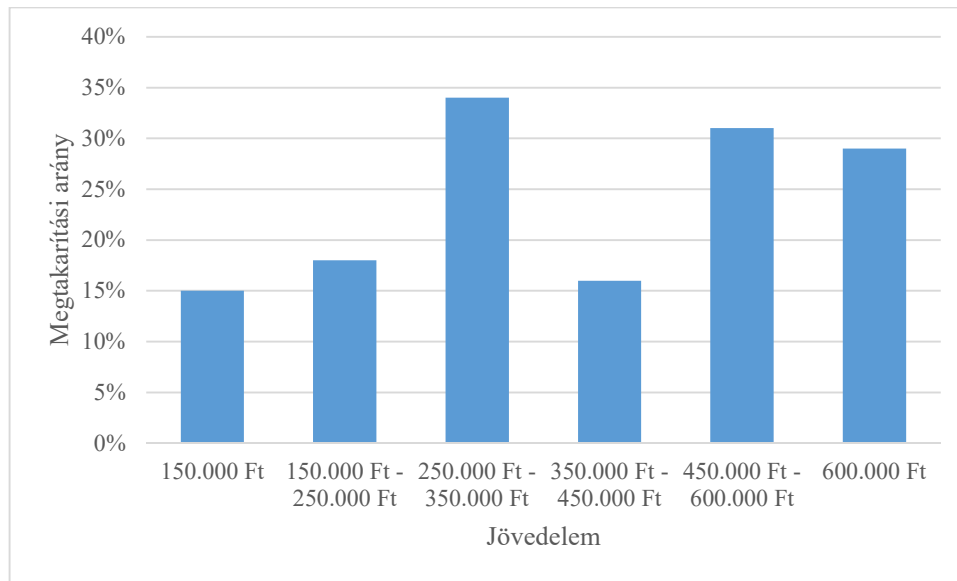
8.2. A hipotézisvizsgálat eredményének összefoglalása

A megtakarítási hajlandóság és a jövedelem közötti összefüggés vizsgálata

Az első hipotézisem az, hogy a jövedelem befolyásolja a megtakarítási hajlandóságot, mégpedig úgy, hogy akinek magasabb a jövedelme az többet takarít meg. Ez a hipotézis igaz. Ennek a ténynek a bizonyítására varianciaanalízist alkalmaztam. A szignifikancia szint 5% alatti, 0,05%, az F-értéke pedig 24,68, ami bőven a kritikus érték felett van, így ez erős kapcsolatot jelent, tehát a nullhipotézis, miszerint nincs kapcsolat, elutasítható. 6 féle bérkategóriát alakítottam ki és eszerint vizsgáltam, hogy a válaszadók tudnak-e megtakarítani.

Ezt a hipotézist alátámasztja Horváth-Széles (2014) a hazai lakosság megtakarítási döntéseit befolyásoló tényezőket vizsgáló kutatása is: „A jövedelem növekedésével csökken azoknak a háztartásoknak a száma, amelyek egyáltalán nem rendelkeznek megtakarítással és a jövedelem növekedésével a háztartási össz megtakarítások nagysága is növekvő tendenciát mutat.”

19. ábra: A megtakarítási hajlandóság vizsgálata az egyes bérkategóriákhoz viszonyítva (n=104)

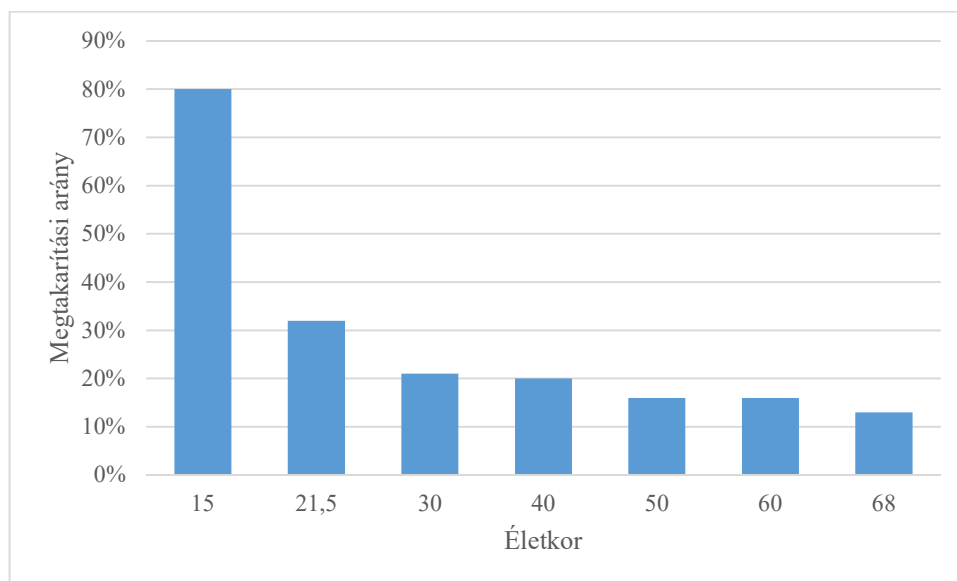

Forrás: Saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján

A megtakarítási hajlandóság és az életkor közötti összefüggés vizsgálata

A második hipotézisem az, hogy a megtakarítási hajlandóság függ az életkortól. Ennek bizonyításához is varianciaanalízist alkalmaztam, ahol a szignifikancia szint 0,86% és az F értéke 10,58, tehát van kapcsolat a megtakarítási hajlandóság és az életkor között. Kivéve akkor, ha a 18 éves kor alattiakat nézzük, ott ugyanis nem tudjuk elutasítani a nullhipotézist, mivel abban az esetben 30,9% a P érték, vagyis még 30%-os szignifikancia szinten sem tudjuk elvetni azt, hogy nincs kapcsolat. Azonban ez közgazdasági szempontból érthető is, hiszen 18 éves kor alatt még alig van jövedelem, s ha van is, akkor azt elköltik, nem pedig megtakarítják. Az alábbi ábrán láthatjuk a megtakarítási szokások életkor szerinti alakulását.

20. ábra: A megtakarítási szokások életkor szerinti alakulása (n=104)

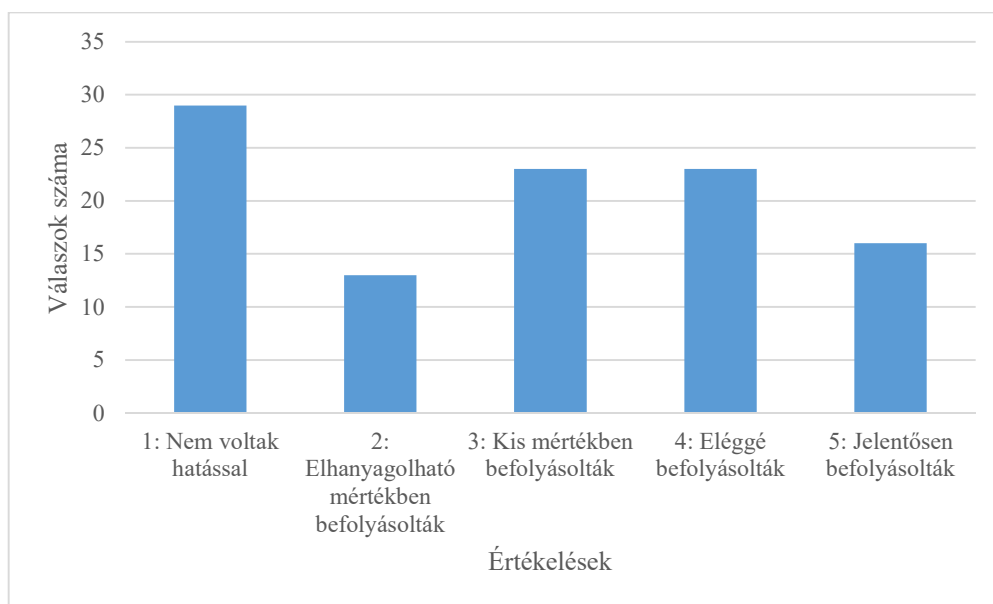

Forrás: Saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján

A Covid 19 világjárvány és a háború, mint befolyásoló tényezők

A harmadik hipotézisem a következő: a Covid 19 világjárvány és a háború befolyásolták a válaszadók megtakarítási szokásait. Megvizsgáltam, hogy a koronavírus és a háború hogyan hatottak a válaszadók megtakarítási szokásaira. A kitöltők közül 29-en válaszolták azt, hogy a fent említett tényezők nem voltak hatással a megtakarításaikra, azonban 23-23 főnek kis mértékben, illetve eléggé és 16 főnek jelentősen befolyásolták a megtakarítási szokásaikat.

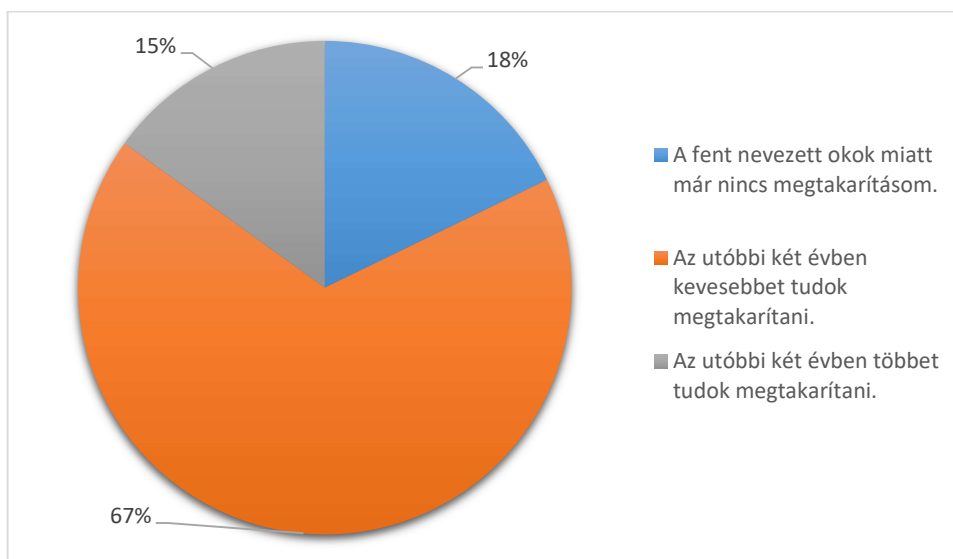
21. ábra: Covid 19 és a háború, mint befolyásoló tényezők értékelésének megoszlása (n=104)

Forrás: Saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján

A kérdőívben feltettem egy nem kötelező kérdést is, hogy a járvány és a háború (ha befolyásoló tényezők voltak) milyen hatással voltak a válaszadók megtakarításaira, melyre 73-an válaszoltak. 13 főnek már nincs megtakarítása a fent nevezett okok miatt, 49-en kevesebbet tudnak megtakarítani az utóbbi két évben, mint előtte és mindössze csak 11 válaszadó tud többet megtakarítani a vírus kirobbanása óta, mint korábban.

22. ábra: A COVID19 és a háború hatása a válaszadókra (n=73)

Forrás: Saját szerkesztés a kérdőíves felmérés alapján

Összegezve a harmadik hipotézisemet elfogadom, mivel a kitöltők többségének megtakarításaikra nagy hatással volt a koronavírus és a háború.

9. Következtetések, javaslatok

A felállított hipotéziseimet és a kapott eredményeket, melynek alapjául a primer kutatásom adatai szolgáltak, az alábbi táblázatban foglaltam össze.

5. táblázat: Hipotézisek eredményeinek összefoglalása

Hipotézis	Eredmény
Azok az emberek, akik magas jövedelemmel rendelkeznek, többet takarítanak meg.	Beigazolódott
A megtakarítási hajlandóság függ az életkortól.	Beigazolódott
A Covid 19 világjárvány és a háború befolyásolták a válaszadók megtakarítási szokásait.	Beigazolódott

Forrás: Saját szerkesztés

Az első hipotézisem, miszerint azok az emberek, akik magas jövedelemmel rendelkeznek, többet takarítanak meg, igaznak bizonyult. Az általam megkérdezettek nagy része jelenleg is főiskolán, egyetemen tanul vagy korábban ott végzett, így magasabb bérrel rendelkeznek. Érdemes felsőfokú végzettséget szerezni, mivel a magasabb végzettséget magasabb jövedelemmel ismerik el, amiből könnyebben lehet megtakarítani. Mindenképp pozitívként kezelem, hogy az alacsony jövedelemmel rendelkezők között is vannak olyanok, akiknek van megtakarításuk, annak ellenére, hogy könnyen és gyorsan el tudnák költeni, fogyasztani a jövedelmüket, mégis tudatosan takarékoskodnak.

A második hipotézisem, hogy a megtakarítási hajlandóság függ az életkortól szintén beigazolódott, mivel a fiatalok megtakarítási hajlandósága magasabb, mint az idősebb korosztályé. Mivel a válaszadók más és más befektetési lehetőségeket részesítenek előnyben az életkoruk függvényében, így az a javaslatom, hogy a különböző megtakarítási termékekhez alakítsanak ki egy életkor szerinti csoportosítást, így hatékonyabban eljuthatnának az információk a célcsoporthoz és megnövekedhetne a megtakarítási hajlandóság az idősebb korosztály tekintetében is.

Fontosnak tartom, hogy az egyes megtakarítási lehetőségekkel kapcsolatban mindig vegyük igénybe független pénzügyi tanácsadók segítségét, akik tájékoztatnak minket a részletekről is.

A harmadik hipotézisemnél arra kerestem a választ, hogy a Covid19 és a háború befolyásolták-e a válaszadók megtakarítási szokásait. Kétségtelenül kijelenthető, hogy befolyásolta, hiszen a 104 kitöltő közül csak 29-en válaszolták azt, hogy nem voltak hatással a fent említett tényezők a megtakarítási szokásaikra, a maradék 75 ember megtakarítására hatással volt, akár pozitívan, akár negatívan. A válaszokból az is kiderült, hogy 13 főnek a világjárvány és a háború miatt szüntek meg a megtakarításaik. Mindenképp bizakodásra ad okot, hogy a 104 kitöltőből 96-an azt válaszolták, hogy terveznek megtakarítást az elkövetkező 3 éven belül, és csupán csak 8-an válaszolták azt, hogy nem.

Függetlenül a felállított hipotéziseimtől azt állapítottam meg, hogy sajnos a kitöltők nagy része nincs tájékoztatva a megtakarítások fontosságáról és a lehetőségekről. Elszomorító, hogy a pénzügyi ismeretekkel rendelkező emberek sem tudják jól kamatoztatni a tudásukat ezzel kapcsolatban az életben. Úgy gondolom, hogy megoldás lehetne a gyakorlatiasabb oktatás már az általános- és szakközépiskolákban is.

10. Összefoglalás

Szakdolgozatomban a magyarországi megtakarítási szokásokat vizsgáltam, mivel ez a téma már jó ideje foglalkoztat és egy kérdőíves felmérés segítségével próbáltam választ kapni ebben a témakörben bizonyos kérdéseimre.

Igyekeztem felsorakoztatni a megtakarítások elméleti hátterét, mire való és miért is jelenthet jó döntést, ha megtakarítunk. Hazánkban igen sok megtakarítási forma közül lehet választani annak, aki valóban átlátja ennek a nagyszerűségét és a fontosságát. Manapság nagy problémának tartom, hogy kevésbé tájékozottak az emberek a pénzügyi kérdésekben, mondhatnám sok a nyitott kérdés, amikre nem nagyon kapnak választ. Lehetséges, hogy éppen emiatt nagy a bizonytalanság, hogy ha volna is lehetőségük megtakarításra, hogyan tegyék ezt. Több promócióra, több tájékoztatásra lenne szükség, hogy az emberek valóban érezzék, a pénzük biztonságban van például egy jó befektetésben, amihez ha szükséges hozzáférhetnek.

Napjainkban hazánkat és világot érintő inflációs híráradat végképp összekeveri az emberek ítélőképességét a tekintetben, hogy megéri-e ma Magyarországon megtakarítani, s ha igen, milyen módját válasszák ennek. Van-e esetleg például a háború által kialakult infláció miatt bármi kockázata.

Anyag és módszertanként varianciaanalízist választottam, amelynek segítségével ki tudtam elemezni a kérdőívet kitöltők megtakarítási szokásait. Megvizsgáltam, hogy milyen összefüggés van a megtakarítási hajlandóság és az életkor, illetve a jövedelem között, valamint azt is, hogy a Covid19 világjárvány és a háború hogyan befolyásolták a válaszadók megtakarításait.

Szakdolgozatom készítésekor a felhasznált szakirodalom tanulmányozása kapcsán is, ha lehet javallatot tennem a hazai megtakarításokkal kapcsolatban, mindenképpen szorgalmaznám a megtakarítások népszerűsítését. Felhívnam a figyelmet a megtakarítás fontosságára különböző fórumokon, illetve a lehetőségeket ezek megkötésére. Fontosnak tartom, hogy mindig tájékozódjunk a friss, jelenleg piacon lévő megtakarítási és öngondoskodási lehetőségeinkről.

11. Irodalomjegyzék

Szakirodalmak

1. BARANYAI ZS., CSERNÁK J., HUZDIK K., SZÉLES ZS. (2019): Lakossági megtakarítások és befolyásoló tényezők. Nemzeti Közszerolálati Egyetem Közigazgatási Továbbképzési Intézet
2. BEKKER ZS. (2002): Magyar közgazdasági gondolkodás. Aula Kiadó Kft.
3. DEDÁK I. (2010): Makroökonómia – Elmélet és gazdaságpolitika. Budapest, SALDO kiadó
4. GÁL Z. (2010): Pénzügyi piacok a globális térben A válság szabdalta pénzügyi tér. Akadémiai Kiadó
5. GYULAVÁRY T., MITEV ARIEL Z., NEULINGER Á., NEUMANN-BÓDI E., SIMON J., SZŰCS K. (2017): A marketingkutató alapjai. Akadémiai Kiadó, Budapest
6. HORVÁTHNÉ KÖKÉNY A., HORVÁTH M., SZÉLES ZS. (2013/4): Gazdaság és Társadalom, Megtakarításhoz kapcsolódó elméletek. Magyarországi Egyetem Kiadó
7. KATONA K. (2019): A pénzügyi közvetítőrendszer funkciói. Akadémiai Kiadó
8. KERÉKGYÁRTÓ GY., MUNDRUCZÓ GY., SUGÁR A. (2001): Statisztikai módszerek és alkalmazásuk a gazdasági, üzleti elemzésekben, Aula Kiadó
9. M. A. STARR (2006): Macroeconomic dimensions of social economics: Saving, the stock market, and pension systems. Department of Economics Working Paper Series, American University. Washington, CA
10. N. G. MANKIW (2009): Macroeconomics. Worth Publishers
11. ORMOS M. (2018): Számvitel. Akadémiai Kiadó
12. P. A. SAMUELSON, W. D. NORDHAUS (1989): Economics. McGraw-Hill
13. PANDURICS A., SZALAI P. (2017/5): A megtakarítások elméleti háttere és alakulása.
14. R. BARRO: Are Government Bonds net Wealth? Journal of Political Economy, Vol. 82, No. 6 (Nov. - Dec., 1974), pp. 1095-1117
15. SÁGI J., SÓVÁGÓ L. (2002): Lakossági bankügyletek. Budapest, Unió Lap-és Könyvkiadó Kereskedelmi Kft.
16. VÉRTESY L. (2020): Jog és pénzügyek a bankszektorban. Akadémiai Kiadó
17. VIGVÁRI A. (2015): Pénzügy(rendszer)tan. Akadémiai Kiadó

Kiadványok, cikkek

1. Bankmonitor (2016): Miért érdemes megtakarítani?
<https://bankmonitor.hu/cikk/miert-erdemes-megtakaritani/>
Letöltés ideje: 2022.07.29.
2. Csath M. (2022): Az élelmiszerárak alakulása az EU-ban és ennek hatásai az egyes országokra
<https://novekedes.hu/mag/az-elelmiszerarak-alakulasa-az-eu-ban-es-ennek-hatasai-az-egyes-oroszagokra>
Letöltés ideje: 2022.10.02.
3. Demográfiai fogalomtár: Nem és kor szerinti összetétel: Korfa
<https://demografia.hu/hu/letoltes/fogalomtar/pdf/korfa.pdf>
Letöltés ideje: 2022.08.17.
4. Erste Group (2012): Megtakarítási szokások országszintű áttekintés
Letöltés ideje: 2022.07.29
5. Eurostat (2022): Annual inflation up to 8.9% in the euro area
<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/14675415/2-18082022-AP-EN.pdf/03725c05-b76b-8faa-b9b9-2d867781e735?t=1660739117989>
Letöltés ideje: 2022.09.24.
6. Farkas P. (2011): Beruházás, megtakarítás és nettó transzfer a világgazdaság térségeiben, Statisztikai szemle 89.évf. 7-8. sz. p.840
https://www.ksh.hu/statszemle_archive/2011/2011_07-08/2011_07-08_839.pdf
Letöltés ideje: 2022.08.28.
7. Harsányi P. (2022): A megtakarítások több mint fele nincs védve az inflációtól
<https://novekedes.hu/elemzesek/a-megtakaritasok-tobb-mint-fele-nincs-vedve-az-inflaciotol>
Letöltés ideje: 2022.09.26.
8. Horváthné Kökény A. – Széles Zs. (2014/4): Mi befolyásolja a hazai lakosság megtakarítási döntéseit?, Pénzügyi Szemle, p. 462
https://www.penzugyiszemle.hu/upload/documents/horvath-szeles-2014-4pdf_20170820130952_41.pdf
Letöltés ideje: 2022.03.23.

9. Koroknai P. (2018): A fenntartható növekedés záloga: a lakossági megtakarítás
<https://www.portfolio.hu/gazdasag/20181010/a-fenntarthato-novekedes-zaloga-a-lakossagi-megtakaritas-300652>
Letöltés ideje: 2022.03.23.
10. Központi Statisztikai Hivatal: Népeség és népmozgalom
<https://www.ksh.hu/nepesseg-es-nepmozgalom>
Letöltés ideje: 2022.08.17.
11. MNB (2022): Fékez a gazdaság jövőre, 20 százalék feletti az élelmiszerek drágulása
<https://novekedes.hu/hirek/osszel-tetozik-csak-az-inflacio-lassul-a-gazdasag-az-mnb-szerint>
Letöltés ideje: 2022.10.02.
12. Money.hu – Tudástár: Tartós befektetési számla
<https://tudastar.money.hu/fogalom/tbsz/>
Letöltés ideje: 2022.08.24.
13. Nextlevel.hu (2016): Megtakarítási helyzetkép – országok megtakarítási szokásai
<http://www.nextlevel.hu/endre-megmondja/megtakaritasi-helyzetkep-orzagok-megtakaritasi-szokasai>
Letöltés ideje: 2022.09.08.
14. Nyugdíj másképpen (2022): Önkéntes nyugdíjpénztár (ÖNYP) kisokos 2022
<https://nyugdijmaskeppen.hu/onkentes-nyugdijpenztar-onyp/>
Letöltés ideje: 2022.08.21.
15. OTB Bank: Miért és hogyan érdemes megtakarítani?
<https://www.otpbank.hu/portal/hu/Megtakaritas>
Letöltés ideje: 2022.07.29.
16. Pénzügyi navigátor – Magyar Nemzeti Bank: Befektetés, megtakarítás
<https://www.mnb.hu/fogyasztovedelem/befektetes-megtakaritas/>
Letöltés ideje: 2022.08.21.
17. Portfolio (2021): Termőföld vagy lakás? - Melyik a jobb befektetés?
<https://www.portfolio.hu/ingatlan/20211211/termofold-vagy-lakas-melyik-a-jobb-befektetes-515552>
Letöltés ideje: 2022.08.19.
18. Randomcapital.hu: A részvény és a kötvény összehasonlítása
<https://randomcapital.hu/cikkeink/a-reszveny-es-koetveny-oesszehasonlitas>
Letöltés ideje: 2022.08.19.

19. Siapartners (2022): Oil Market Trend Analysis: Inflation and conflict in Ukraine
<https://www.sia-partners.com/en/news-and-publications/from-our-experts/oil-market-trend-analysis-inflation-and-conflict-ukraine>
Letöltés ideje: 2022.09.26.
20. Szörényi M. (2022): Minimálbér 2022-ben: íme minden részlet
<https://ado.hu/munkaugyek/minimalber-2022-ben-ime-minden-reszlet/>
Letöltés ideje: 2022.08.26.
21. Varianciaanalízis
[http://www.agr.unideb.hu/~balogh/PhD%20anyagok/varianciaanal%EDzis_elmelet.p
df](http://www.agr.unideb.hu/~balogh/PhD%20anyagok/varianciaanal%EDzis_elmelet.pdf)
Letöltés ideje: 2022.09.27.
22. Veres P. (2018): Előtakarékoság – sosem késő belekezdeni!
<https://bank360.hu/blog/elotakarekossag-2018>
Letöltés ideje: 2022.07.24.

Ábrajegyzék

1. ábra: Magyarország népességének száma nemek és életkor szerint, 2022. január 1.....	11
2. ábra: Hazai megtakarítási lehetőségek csoportosítása.....	13
3. ábra: Mezőgazdasági területek és lakóingatlanok árváltozása	18
4. ábra: A legfontosabb lakossági megtakarítási formák állománya 2021. szeptemberben	19
5. ábra: Inflációs ráta alakulása 2012 és 2022 között (%).....	23
6. ábra: A gáz és olajárak alakulása.....	24
7. ábra: Élelmiszerár növekedések 2022. áprilisban.....	26
8. ábra: A takarékoskodás fontossága	32
9. ábra: A három legkedveltebb megtakarítási termék.....	33
10. ábra: Az adóssággal kapcsolatos vélemények megoszlása.....	34
11. ábra: A válaszadók megoszlása iskolai végzettség szerint (n=104).....	38
12. ábra: A válaszadók megoszlása munkakör szerint (n=104)	39
13. ábra: A válaszadók aránya havi jövedelem szerint (n=104).....	40
14. ábra: Megtakarítással rendelkezők arányának megoszlása (n=104)	40
15. ábra: Megtakarítási arány a havi jövedelemből (n=104).....	42
16. ábra: A válaszadók hány hónapig tudnának megélni a megtakarításaikból (n=104)	44
17. ábra: Megfelelő-e a pénzügyi ismeretek oktatása az iskolákban (n=104).....	45
18. ábra: Megtakarításokat befolyásoló tényezők értékelése (n=104)	46
19. ábra: A megtakarítási hajlandóság vizsgálata az egyes bérkategóriákhoz viszonyítva (n=104)	47
20. ábra: A megtakarítási szokások életkor szerinti alakulása (n=104)	48
21. ábra: Covid 19 és a háború, mint befolyásoló tényezők értékelésének megoszlása (n=104)	49
22. ábra: A COVID19 és a háború hatása a válaszadókra (n=73).....	49

Táblázatjegyzék

1. táblázat: A részvény és a kötvény összehasonlítása	17
2. táblázat: Néhány EU ország inflációs rátája 2022. júliusban	23
3. táblázat: A válaszadók mióta rendelkeznek megtakarítással (n=104).....	41
4. táblázat: Megtakarítási formák összegzése (n=104).....	43
5. táblázat: Hipotézisek eredményeinek összefoglalása	51

Mellékletek listája

1. számú melléklet: A primer kutatásomhoz felhasznált kérdőív
2. számú melléklet: Nyilatkozat a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről
3. számú melléklet: Konzultációs nyilatkozat

Mellékletek

1. számú melléklet: A primer kutatásomhoz felhasznált kérdőív

Kedves Kitöltő!

Juhász Veronika vagyok, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem pénzügy és számvitel alapszakos, végzős hallgatója. Jelen kérdőívem a hazai megtakarítási szokásokról szól, melyet kizárólag a szakdolgozatom kidolgozásához használok fel.

Kérem, hogy amennyiben ideje engedi, segítse munkámat egy kitöltéssel. A válaszadás teljesen anonim és önkéntes alapon működik, mely körülbelül 5-6 percet vesz igénybe.

Kitöltését előre is köszönöm!

1. Az Ön neme*

- ☐ Nő
- ☐ Férfi

2. Az Ön életkora*

- ☐ 18
- ☐ 18 – 25
- ☐ 25 – 35
- ☐ 35 – 45
- ☐ 45 – 55
- ☐ 55 – 65
- ☐ 65 –

3. Az Ön lakhelye*

- ☐ Nyugat-Magyarország
- ☐ Közép-Magyarország
- ☐ Kelet-Magyarország
- ☐ Budapest

4. Az Ön legmagasabb iskolai végzettsége

- ☐ Kevesebb, mint 8 osztály
- ☐ Befejezett 8 osztály
- ☐ Szakmunkásképző, szakiskola
- ☐ Érettségi
- ☐ Felsőoktatási szakképzés
- ☐ OKJ-s szakma
- ☐ Diploma
- ☐ PhD

5. Az Ön munkaköre*

- ☐ Közalkalmazott
- ☐ Vállalkozó
- ☐ Alkalmazott
- ☐ Tanuló
- ☐ Nyugdíjas
- ☐ Munkanélküli
- ☐ Egyéb

6. Az Ön rendszeres havi nettó jövedelme*

- ☐ 150.000 Ft
- ☐ 150.000 Ft – 250.000 Ft
- ☐ 250.000 Ft – 350.000 Ft
- ☐ 350.000 Ft – 450.000 Ft
- ☐ 450.000 Ft – 600.000 Ft
- ☐ 600.000 Ft –

7. Hány fő él az Ön háztartásában?*

- ☐ Egyedül élek
- ☐ 2 fő
- ☐ 3 fő
- ☐ 4 fő
- ☐ 5 fő
- ☐ Több, mint 5 fő

8. Ön szerint megfelelő-e a pénzügyi ismeretek oktatása az iskolákban? Kérem, értékelje az alábbi skála segítségével. (Az 1-es a legrosszabb, míg az 5-ös a legjobb értékelés.)*

1 2 3 4 5

9. Van Önnek jelenleg megtakarítása?*

- ☐ Van
- ☐ Nincs

10. Mióta rendelkezik megtakarítással?*

- ☐ Kevesebb, mint 1 éve
- ☐ 1 – 2 éve
- ☐ 3 – 4 éve
- ☐ Több, mint 4 éve
- ☐ Nem rendelkezem megtakarítással

11. Jövedelmének hány százalékát takarítja meg havonta?*

.....

12. Ön havonta ugyanakkora összeget fordít megtakarítás(ok)ra?*

- ☐ Igen
- ☐ Nem

13. Ha Önnek hirtelen megszűnne a bevételi forrása, akkor mit gondol, hány hónapig tudna megélni a megtakarításaiból?*

.....

14. Van Önnek jelenleg hiteltartozása és ahhoz kapcsolódó rendszeres törlesztése?*

- ☐ Van
- ☐ Nincs

15. Ön milyen fajta megtakarítással rendelkezik? (Többet is megjelölhet.)*

- ☐ Tartós befektetési számla
- ☐ Bankbetét, folyószámlán lekötött pénz
- ☐ Lakástakarékpénztár
- ☐ Önkéntes nyugdíjpénztár számla
- ☐ Megtakarítással kombinált biztosítás
- ☐ Részvény
- ☐ Kötvény
- ☐ Arany
- ☐ Állampapír
- ☐ Készpénz, folyószámlán lévő pénz
- ☐ Ingatlan, föld
- ☐ Nem rendelkezem megtakarítással
- ☐ Egyéb:

16. Kérem, adja meg az alábbi skálák segítségével, hogy a felsorolt tényezők milyen mértékben befolyásolják/befolyásolnák a megtakarításait. (Az 1-es jelentése, hogy nem befolyásolja, míg az 5-ös jelentése, hogy jelentősen befolyásolja.)*

Kockázat	1	2	3	4	5
Hozam	1	2	3	4	5
Időtáv	1	2	3	4	5
Megtakarítás	1	2	3	4	5
rugalmassága					
Kedvezmények	1	2	3	4	5

17. Kérem, jelölje meg az alábbi skála segítségével, hogy a COVID19 világjárvány és a háború negatív hatásai milyen mértékben hatottak az Ön megtakarítási szokásaira. (Az 1-es jelentése, hogy nem voltak hatással, míg az 5-ös jelentése, hogy jelentősen befolyásolta.)*

1 2 3 4 5

18. Ha a COVID 19 világjárvány és a háború hatással voltak az Ön megtakarításaira, kérem, válassza ki az Önre igaz állítást.

- ☐ Az utóbbi két évben kevesebbet tudok megtakarítani.
- ☐ Az utóbbi két évben többet tudok megtakarítani.
- ☐ A fent nevezett okok miatt már nincs megtakarításom.

19. A következő 3 éven belül tervez megtakarítást?*

- ☐ Igen
- ☐ Nem

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Juhász Veronika
A Hallgató Neptun kódja: U1SU19
A dolgozat címe: Megtakarítási szokások vizsgálata hazánkban
A megjelenés éve: 2022
A tanszék neve: Közgazdaságtani és Természeti Erőforrások Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

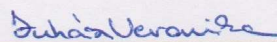
Ha a fenti nyilatkozattal valótlant állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: 2022, október 21.

Hallgató aláírása

KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

A Juhász Veronika hallgató (Neptun azonosítója: U1SU19) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védelemre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*³

Kelt: Budapest, 2022. október 21.

Belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.